

Stand van de uitvoering sociale zekerheid

datum 2 juli 2021

Inhoud

Inleiding—4

1 Waarborgen voor dienstverlening in de toekomst—6

1.1 Overheidsbrede werkagenda voor de publieke dienstverlening—6

1.2 Sturing en toezicht—8

1.3 ICT-ontwikkelingen—11

1.4 Gebruik van data en algoritmen—14

2 Gevolgen corona voor uitvoering sociale zekerheid—16

2.1 Aanpassingen in de uitvoering en bedrijfsvoering door UWV—16

2.2 Aanpassingen in de uitvoering en bedrijfsvoering door de SVB—19

3 Dienstverlening die om mensen draait—22

3.1 Dienstverlening UWV—22

3.2 Dienstverlening SVB—30

4 Kansen en risico's rondom gegevensuitwisseling—39

4.1 Voortgang maatregelen loonaangifteketen—39

4.2 Voortgang maatregelen SONAR—41

4.3 Samenloop detentie en uitkering—42

4.4 Datalekken—43

4.5 Overige kansen en risico's gegevensuitwisseling—44

5 Aandacht voor handhaving—49

5.1 Fraudebegrip, preventie en handhavingsinstrumentarium sociale zekerheid—49

5.2 Voortgang maatregelen WW-fraude—50

5.3 Debiteurenbeleid—51

5.4 Risico's in handhaving—53

Stand van de uitvoering sociale zekerheid

Het afgelopen half jaar hebben de publieke dienstverleners UWV en SVB...

...veel werk verzet om coronasteunregelingen uit te voeren

... en tegelijkertijd de reguliere dienstverlening op peil gehouden.

...er zijn prioriteiten gesteld, waardoor andere trajecten vertraging hebben opgelopen

...de post-corona periode komt in zicht maar ook in 2021 blijft er nog forse druk op de uitvoerders in de sociale zekerheid bestaan.

SZW kijkt samen met UWV en SVB naar de toekomst

De komende periode wordt er gewerkt aan

Meer aandacht voor randvoorwaarden en de menselijke maat...

...er is ruimte nodig om verbeteringen door te voeren.

Een balans tussen het verstevigen van het fundament...

...en het implementeren van nieuw beleid.

Knelpuntenbrieven

Signalen over hoe de uitvoering van wet- en regelgeving uitpakt moeten het departement en de Kamer bereiken. UWV en SVB gaan **jaarlijks informeren** over knelpunten in wet- en regelgeving door middel van een brief die onverkort aan de Kamer wordt aangeboden. Deze **knelpuntenbrieven** (van UWV en SVB) zitten als bijlagen bij dit rapport.

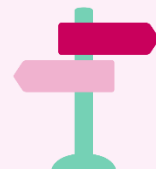
Verder in deze Stand van de uitvoering

Waarborgen voor toekomstbestendige dienstverlening

Effecten van de coronacrisis

Actualiteiten en dilemma's binnen de sociale zekerheid

Kansen en risico's rondom gegevensuitwisseling

Ontwikkelingen in de dienstverlening

Aandacht voor handhaving

Inleiding

In deze Stand van de uitvoering sociale zekerheid informeer ik uw Kamer over de ontwikkelingen in de uitvoering van de sociale zekerheid, de prioritaire thema's waaraan UWV en SVB werken en de knelpunten en risico's die zich daarbij voordoen. Ik besteed aandacht aan de effecten van de coronacrisis, ontwikkelingen in de dienstverlening, kansen en risico's in gegevensuitwisseling en handhaving en aan waarborgen voor een toekomstbestendige dienstverlening. In de Stand van de uitvoering bouw ik voort op voorgaande brieven en informeer ik uw Kamer halfjaarlijks over de voortgang van uitvoering van moties en toezeggingen.

Het afgelopen half jaar hebben UWV en SVB opnieuw veel werk verzet om coronasteunregelingen te voeren en tegelijkertijd de reguliere dienstverlening op peil te houden. Vanwege de grote impact van corona hebben UWV en SVB zich gericht op hun kerntaken: bestaanszekerheid bieden, rechtmatig uitkeringen verstrekken en arbeidsparticipatie bevorderen. Een aantal taken heeft minder aandacht gekregen en een aantal trajecten heeft vertraging opgelopen. Ik houd er rekening mee dat er zeker in 2021 nog forse druk op de uitvoering blijft bestaan. Dit weerhoudt mij er echter niet van om samen met UWV en SVB naar de toekomst te kijken.

De rapporten 'Werk aan Uitvoering', 'Ongekend onrecht' en 'Klem tussen balie en beleid' geven aan dat er meer aandacht moet zijn voor goede randvoorwaarden en voor de menselijke maat, zodat burgers niet meer in de knel komen en de dienstverlening krijgen die ze mogen verwachten. Gewenste verbeteringen in de dienstverlening vragen om veel capaciteit van de uitvoeringsorganisaties. Mede door een al volle ICT-portefeuille is het van belang om te zorgen voor een haalbare en uitvoerbare opdracht aan UWV en SVB. Hierbij zoek ik naar een balans tussen het verstevigen van het fundament en het implementeren van nieuw beleid.

Voor een goede dienstverlening is het essentieel dat signalen over hoe wet- en regelgeving uitpakt in de praktijk, mijn departement en uw Kamer bereiken. Daarom gaan UWV en SVB mij en uw Kamer, met ingang van deze Stand, periodiek informeren over knelpunten in de uitvoering van wet- en regelgeving. Het gaat om situaties waarbij medewerkers van UWV en SVB ongewenste effecten voor burgers signaleren. Deze knelpuntenbrieven bied ik uw Kamer als separate bijlagen aan. In de hiernavolgende hoofdstukken geef ik een eerste reactie op de genoemde knelpunten. Met de knelpuntenbrieven en mijn reactie geef ik invulling aan het gezamenlijke streven om uw Kamer helderheid te geven over ervaren knelpunten in de uitvoering. Ik zie hierin een belangrijke mogelijkheid om tot een betere dialoog te komen. Het is van belang dat dit gesprek ook met uw Kamer kan plaatsvinden. Technische briefings waarin de uitvoering knelpunten kan toelichten, kunnen hierbij helpen.

Met deze Stand van de uitvoering bied ik uw Kamer ook de jaarlijkse signaleringsbrief fraudefenomenen en een brief over de inventarisatie van nationaliteit in de uitvoering aan. Hiervoor is naast de SVB en UWV ook de VNG bevraagd. Daarnaast ontvangt uw Kamer als bijlagen de kabinetsreactie op de beleidsdoorlichting SUWI, het herijkte toezichtbeleid en de totaalrapportage beveiliging SUWI 2019.

De waarborgen die nodig zijn voor een toekomstbestendige dienstverlening van UWV en SVB

Passende dienstverlening

Meer aandacht voor de menselijke maat

Op peil houden van het ICT-landschap

Sturen op de realisatie van maatschappelijke opgaven

In dit hoofdstuk

Werk aan Uitvoering

Sturing en toezicht

ICT-ontwikkelingen

Werkagenda en maatwerk in dienstverlening

Versterking sturing en samenwerking

Herijking KPI's

Risicomanagement

1 Waarborgen voor dienstverlening in de toekomst

In dit hoofdstuk ga ik in op de waarborgen die nodig zijn voor een toekomstbestendige dienstverlening van UWV en SVB. Ik beschrijf ontwikkelingen gericht op het creëren van meer aandacht voor de menselijke maat, voor een passende dienstverlening en voor het op peil houden van het ICT-landschap. Voor een toekomstbestendige dienstverlening werk ik ook aan het verbeteren van het sturingsmodel in de driehoek en de herijking van KPI's om te sturen op de realisatie van maatschappelijke opgaven.

1.1 Overheidsbrede werkagenda voor de publieke dienstverlening

Meer maatwerk, passende dienstverlening en ruimte voor professionals op de werkvloer, eenvoudige en uitvoerbare wet- en regelgeving en betere samenwerking tussen (Rijks)overheid, uitvoeringsorganisaties en politiek. Het doel is ervoor te zorgen dat overheidsdienstverlening optimaal aansluit bij behoeften en verwachtingen van burgers en bedrijven, nu en in de toekomst. Daar willen we als kabinet, departementen en uitvoeringsorganisaties de komende jaren mee aan de slag om bij te dragen aan het herstel van vertrouwen in de overheid.

Het kabinet is in juni 2019 gestart met het traject 'Werk aan Uitvoering' (WaU) om het overheidshandelen ten aanzien van de uitvoering van beleid te analyseren en handelingsperspectieven voor verbetering te bieden. Dit heeft inmiddels drie rapporten opgeleverd:

1. Een onderzoek om het overheidshandelen bij vier grote uitvoeringsorganisaties Belastingdienst, UWV, SVB en DUO te analyseren (februari 2020)¹;
2. Het vervolg hierop met daarin aanbevelingen voor Rijksbrede verbeteringen op diverse thema's (juli 2020)². Op basis daarvan werken overheidsorganisaties samen om de publieke dienstverlening te verbeteren.
3. Tot slot zijn met het derde rapport (Kwantificering WaU³) de financiële randvoorwaarden in beeld gebracht voor de vier grote uitvoeringsorganisaties om de handelingsperspectieven ook echt te kunnen realiseren.

Kabinetsreactie rapporten Werk aan Uitvoering

Ik heb namens het kabinet in de brief van 5 maart jl. de hoofdlijnen van de benodigde aanpak geschetst voor de komende jaren. Dit betreft de kabinetsreactie op de rapporten Werk aan Uitvoering. Werk aan Uitvoering richt zich op de grote vraagstukken: overheidsbrede dienstverlening, maatwerk en digitalisering. Doenlijke en uitvoerbare wet- en regelgeving en het samenspel tussen politiek, beleid en uitvoering. Samenwerking en besturing tussen en binnen overheidsorganisaties en prioriteit geven aan en werken binnen de publieke dienstverlening in alle domeinen.

De concrete acties per handelingsperspectief zijn uitgewerkt in een overheidsbrede Werkagenda voor de publieke dienstverlening (verder: Werkagenda). De Werkagenda is geformuleerd en wordt uitgevoerd door departementen, uitvoeringsorganisaties, provincies en gemeenten samen. De Werkagenda

¹ Kamerstukken II 2019/2020, 31490, nr. 271

² Kamerstukken II 2020/2021, 31490, nr. 284

³ Kamerstukken II 2020/2021, 29362, nr. 292

bestendigt waar het goed gaat en verbetert waar we als overheid tekort schieten. De Werkagenda is op 25 juni jl. per brief aan u toegestuurd. Het programma Werk aan Uitvoering zorgt voor de realisatie van deze Werkagenda en de bijbehorende acties. De inzet is om bij de realisatie steeds het perspectief van burgers en bedrijven centraal te stellen en de acties daar continu aan te toetsen, bijvoorbeeld via burgerpanels.

De benodigde beweging vraagt om aanzienlijke investeringen. Investerings die randvoorwaardelijk zijn voor de continuïteit van de uitvoering en dienstverlening en het daadwerkelijk in de praktijk brengen van de Werkagenda. De ambities zijn niet van vandaag op morgen gerealiseerd. Wij zetten in op duurzame verbetering van het overheidshandelen in de volle breedte met een horizon van tien jaar. We moeten samen aan de slag om de publieke dienstverlening en de uitvoering te versterken.

Het kabinet heeft na het rapport 'Ongekend onrecht' mede in de uitvoering van de sociale zekerheid acties en middelen ingezet. Dit betreft ook een aantal acties uit de WaU-rapporten. Over de voortgang hiervan wordt uw Kamer voor het zomerreces separaat geïnformeerd en daarom zal ik daar in deze brief niet nader op ingaan.

Kwantificering Werk aan Uitvoering

Op 16 april jl. heb ik uw Kamer met een begeleidende brief het rapport Kwantificering Werk aan uitvoering (WaU) aangeboden. Het onderzoek Kwantificering WaU geeft inzicht in wat vier grote uitvoeringsorganisaties (UWV, SVB, Belastingdienst en DUO) verwachten nodig te hebben en wat benodigd is voor een aantal Rijksbrede investeringen voor negen geprioriteerde acties op basis van kwantificeerbaarheid en financiële impact. De totale raming voor de vier uitvoeringsorganisaties komt structureel uit op €735 miljoen per jaar, waarvan circa 75% voor de versnelling van de digitale agenda. Deze kosten zijn niet allesomvattend en voor het realiseren van alle acties uit WaU zijn meer middelen nodig voor andere uitvoeringsorganisaties, toezichthouders en medeoverheden zoals gemeenten. Er wordt bij een aantal uitvoeringsorganisaties, toezichthouders en medeoverheden een doorrekening gemaakt op basis van het onderzoek Kwantificering WaU. Het is aan een volgend kabinet om te besluiten in hoeverre hier invulling aan gegeven wordt.

Rapport 'Klem tussen balie en beleid'

Het traject 'Werk aan Uitvoering' sluit aan op de eerder verschenen kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' van Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag en het rapport 'Klem tussen balie en beleid' van de Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties (TCU). In de kabinetsreactie op de rapporten Werk aan uitvoering is op hoofdlijnen gerefereerd aan het rapport van de TCU waar dat in lijn is met de inhoud van de kabinetsreactie op de rapporten Werk aan Uitvoering. In de kabinetsreactie op de rapporten Werk aan Uitvoering is aangegeven, dat de implementatie van een deel van de aanbevelingen uit het TCU-rapport - vooral ten aanzien van de rol van de departementen en de uitvoeringsorganisaties - al ter hand kan worden genomen. Dit samen met de aanbevelingen uit de rapporten Werk aan Uitvoering die in gang zijn en worden gezet. Daarnaast is aangegeven dat de reflectie en invulling van een aantal aanbevelingen zoals het versterken van de samenwerking, de rolverdeling en de verhoudingen tussen Kamer, kabinet en uitvoeringsorganisaties, zal worden overgelaten aan uw Kamer en een volgend kabinet.

Ruimte voor maatwerk in wetgeving

Het belang voor burgers van ruimte voor maatwerk in wetgeving is groot. Dit is ook een van de aanbevelingen van de Tijdelijke commissie Uitvoeringsorganisaties. Voor het kunnen toepassen van maatwerk moet ruimte worden gemaakt in wetgeving. Het kan dan gaan om discretionaire bevoegdheden. Maar ook om de ruimte om bepaalde handelingen achterwege te laten als deze geen concrete meerwaarde hebben, zogenaamde facultatieve bepalingen. Dit soort bepalingen geven de professionals die in contact staan met burgers meer ruimte voor maatwerk om, indachtig de bedoeling van de wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, een besluit te nemen dat past bij het individuele geval. Binnen de Werkagenda voor de publieke dienstverlening wordt er onderzocht welke mogelijkheden er in sectorale wetgeving, beleidsregels en de uitvoeringspraktijk zijn om ruimte te bieden voor maatwerk. Ook wordt de Awb gezien op het voor de uitvoering dwingender maken van maatwerk.

Maatwerk in dienstverlening

UWV is gestart met de maatwerkplaatsen. Dit is een landelijk netwerk bestaande uit regionale professionals die elkaar in complexe vraagstukken snel weten te vinden. De UWV-maatwerkplaats ondersteunt niet alleen de professionals bij het oplossen van vraagstukken, maar analyseert ook de signalen die er binnen komen. Hiermee wordt geïnvesteerd in voorkomen van soortgelijke problematiek. Tevens onderzoekt de maatwerkplaats de belemmerende en bevorderende factoren voor het oplossen van complexe vraagstukken. Tot slot worden signalen die op stelselniveau of zelfs politiek niveau geagendeerd moeten worden via de verkorte maatwerklijn doorgezet naar de betreffende organisatie/departementen.

De SVB heeft sinds 2019 maatwerkplaatsen. De maatwerkplaatsen zijn ingericht om snel oplossend te kunnen handelen wanneer een burger binnen de bestaande dienstverlening klem raakt. Een deel van de medewerkers van de maatwerkplaatsen hebben een training doorlopen om burgers met aanhoudende zorgen en (geld)stress, effectief te kunnen ondersteunen. De expertise en ervaringen met het werken vanuit de bedoeling en met maatwerkplaatsen deelt de SVB met andere uitvoerders en brengt deze ook in bij de inrichting van overheidsbrede initiatieven.

Daarnaast hebben de ministeries van BZK en SZW het initiatief genomen om te komen tot een overheidsbrede maatwerkplaats en aanpak. Deze overheidsbrede maatwerkplaats verbindt de maatwerkaanpakken van zowel gemeenten als landelijke uitvoerders op het snel oplossen van complexe vraagstukken.

1.2 Sturing en toezicht

Versterking sturing en samenwerking

De in de vorige paragraaf beschreven rapporten bevatten ook implicaties voor de huidige wijze waarop de sturing en het toezicht in het SUWI-stelsel zijn ingericht. In al deze rapporten wordt aandacht gevraagd om de maatschappelijke opgave die via de uitvoering van het beleid worden gerealiseerd meer centraal stellen. Dat betekent dat er in de sturing verder gekeken wordt en bij het zo optimaal laten functioneren van processen vooral aandacht is voor wat dit bijdraagt aan maatschappelijke opgaven, zoals het vergroten van bestaanszekerheid en het vergroten van kansen op de arbeidsmarkt. Maatschappelijke opgaven en de publieke waarden die hieraan bijdragen, krijgen daarmee ook een meer centrale plek in bestuurlijke gesprekken. Om deze ontwikkeling verder te ondersteunen wil ik ook de sturing op publieke waarden binnen het SUWI-stelsel versterken. Aan twee

hoogleraren is de opdracht verstrekt om te onderzoeken hoe de sturingsrelatie kan worden verrijkt met en vanuit deze publieke waarden.

Binnen het besturingsmodel van de driehoek van opdrachtgever, eigenaar en opdrachtnemer voelen de uitvoeringsorganisaties (opdrachtnemer) zich nog niet altijd gelijkwaardig aan het ministerie (opdrachtgever/eigenaar). In de eerste helft van 2021 is er samen met UWV en de SVB gestart met het verbeteren van het samenspel in de driehoek, gezamenlijk zal hier de nodige tijd in geïnvesteerd gaan worden om dit te doen slagen. Ter formalisering zal de huidige sturingsvisie uit 2016 hierop worden herijkt en worden omgevormd naar een gedragen samenwerkingsvisie. Tevens is er aandacht voor het verbeteren van de samenwerking tussen de politiek, het ministerie en de uitvoeringsorganisaties.

De op toezicht gerichte rapporten hebben geresulteerd in een herijkt toezichtbeleid. Het herijkte toezichtbeleid stuur ik aan uw Kamer mee als bijlage bij deze Stand van de uitvoering. Dit toezichtbeleid bevat de meerjarige invulling van het organisatiegerichte toezicht op UWV en SVB voor de jaren 2021-2025. Hierin is de opvolging van de aanbevelingen, voor zover in lijn met de huidige verantwoordelijkheidsverdeling tussen SZW en de uitvoeringsorganisaties, verwerkt.

Kritische prestatie-indicatoren (KPI's)

Samen met UWV en SVB ben ik gestart met de herijking van de KPI's om toe te werken naar een set van KPI's waarmee het sturen op de outcome (de realisatie van maatschappelijke opgaven) wordt versterkt. De afzonderlijke KPI's uit de huidige set worden daartoe bezien op hun bijdrage aan de hogere SUWI-doelen. Daarbij is er aandacht voor wat de KPI vertelt maar ook niet vertelt. Met als doel dat het voeren van het goede gesprek over de realisatie van maatschappelijke opgaven aan de hand van de KPI's kan worden versterkt.

Met UWV is daarop in 2020 gestart om gefaseerd de set van KPI's te herijken. Jaarlijks worden er drie KPI's geanalyseerd. De KPI-trajecten die in 2020 zijn gestart worden dit jaar afgerond, aanpassingen in de set van KPI's die hieruit voortkomen worden dan voor verantwoordingsjaar 2022 ingepast. In het najaar van 2021 wordt zal gestart worden met het herijken van drie volgende KPI's.

Voor de SVB is het doel om dit jaar een eerste aanpassing in de KPI's te realiseren. De SVB heeft reeds een voorzet gedaan. De aanpassingen zijn gericht op een overgang naar het meer sturen op de maatschappelijke opgave. Na de implementatie van deze eerste aanpassingen wordt er gekeken naar verdere herijkingen in 2022 en 2023. Inspiratie hiervoor zijn onder andere de plannen van een nieuw kabinet, het traject Werk aan Uitvoering, het onderzoek naar publieke waarden in de sturingsrelatie en de bevindingen van de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag. Belangrijk in een nieuwe set is de kwaliteit van dienstverlening, handhaving, efficiënt werken en ervoor zorgen dat publieke waarden zoals persoonlijke dienstverlening een structureel onderdeel worden van de sturing.

Informatiehuishouding zbo's

In opvolging van de kabinetsreactie op het parlementair onderzoek naar de kinderopvangtoeslag en het generiek actieplan *Open op orde* werken zowel de SVB als UWV aan een plan van aanpak voor het versneld verbeteren van de informatiehuishouding. De POK-gelden worden ingezet voor het versnellen van de verbeteringen en voor nieuwe activiteiten die nog niet in beeld waren.

Risicomanagement UWV

In de vorige Stand van de uitvoering⁴ heb ik uw Kamer geïnformeerd over de integrale aanpak die UWV heeft ontwikkeld voor versterking van het risicomanagement. Het uitgangspunt hierbij is dat het signaleren van risico's en adequaat handelen deel uitmaakt van het dagelijks werk van elke medewerker van UWV. Hoewel de coronacrisis begrijpelijkerwijs invloed heeft op de (snelheid van) implementatie van verbetermaatregelen, is er toch belangrijke vooruitgang gerealiseerd. Dit omvat onder meer onderstaande ontwikkelingen:

- *Vakmanschap*: een aanzienlijk deel van de risico's doet zich voor door 'fouten'. Hoe hoger de kwaliteit van de UWV-dienstverlening, hoe minder risico's er worden lopen. Risicomanagement begint daarom met vakmanschap: medewerkers die hun vak verstaan en blijven onderhouden. In dat licht is UWV gestart met de oprichting van academies in de uitvoering, om nieuwe medewerkers op te leiden en zittende medewerkers op de hoogte te houden van wijzigingen, nieuwe werkwijzen en de verschillende leercirkels uit de klantprocessen.
- *Risicosessies*: UWV heeft met een breed deelnemersveld risicosessies georganiseerd over nieuwe wet- en regelgeving. De risicosessies met SZW rondom de invoering van de NOW zijn hier een goed voorbeeld van. Het voornemen is om bij grotere wetswijzigingen of nieuwe regelingen telkens samen met SZW een dergelijke sessie te houden en de opbrengst mee te nemen als onderdeel van de uitvoeringstoets.
- *Business continuity management*: De verbetering van het Business continuity management (BCM) en de crisisbeheersing is door UWV verder opgepakt. BCM ziet toe op het uitwerken en paraat hebben van draaiboeken en scenario's voor als zich grote verstoringen in de dienstverlening voordoen. De BCM-functie binnen UWV is versterkt met een centrale BCM-manager. De ervaringen van UWV tijdens de coronacrisis worden verwerkt in de opzet van de crisisorganisatie binnen UWV.

UWV informeert SZW over relevante risico's via de standaardproducten in de P&C-cyclus: het jaarplan, de tertaalverslagen en het jaarverslag. Daarnaast deelt UWV risicoanalyses bij het uitbrengen van uitvoeringstoetsen naar aanleiding van (voorgenomen) nieuwe wet- en regelgeving. Tijdens de reguliere overleggen tussen UWV en SZW wordt tevens regelmatig gesproken over risico's (risicobeelden). Dit met als doel om het (proactieve) gesprek over beleid, uitvoering en relevante dilemma's te bevorderen.

Samenstelling Raad van Bestuur UWV

In juni 2019 werd in de Stand van de uitvoering het besluit aangekondigd om voor een periode van twee jaar een vierde lid Raad van Bestuur bij het UWV aan te stellen.⁵ Dit besluit was onderdeel van een set van acties om de ingezette verbetermaatregelen bij het UWV te borgen. Zowel het risicomanagement van UWV als de informatie-uitwisseling met het ministerie zijn inmiddels voldoende verbeterd. De Raad van Bestuur zal na 1 oktober bestaan uit drie leden.

Risicomanagement SVB

De SVB heeft zich afgelopen periode verder ingezet voor het versterken van integraal risicomanagement, als instrument om de strategische, publieke en maatschappelijke doelstellingen te realiseren. De Audit Dienst van de SVB heeft begin dit jaar onderzocht in hoeverre de opzet van het risicomanagement toereikend is. De conclusie was dat het fundament geschikt is om de werking van het

⁴ Kamerstukken II 2020/2021, 26448 nr. 641

⁵ Kamerstukken II 2018/2019, 26448 nr. 625

risicomanagementsysteem de komende periode verder te verbeteren. De aangedragen verbeterpunten hebben betrekking op het optimaliseren van de governance en de risicocultuur, zowel ten aanzien van de reguliere als de projectmatige werkzaamheden en geven input voor de verdere implementatie van het raamwerk integraal risicomanagement. Hiermee kan nog meer een cultuur worden gecreëerd waarin het gewoon is risico's en kansen transparant te maken en te bespreken als integraal onderdeel van het sturen op de realisatie van de SVB-doelstellingen.

Daarnaast heeft de SVB de volgende stappen gezet:

- Gekeken is naar de waarde van het three lines model voor de SVB (management, ondersteuning en controleur) en wat risicoleiderschap en risicosturing hier aanvullend in kunnen betekenen. Zoals in de vorige Stand van de uitvoering aangegeven, is risicoleiderschap opgenomen in het leiderschapsprogramma.⁶ Dit programma wordt momenteel uitgerold en geeft leidinggevenden en medewerkers van de SVB, handvatten bij het signaleren, bespreken en opvolgen van risico's.
- De functies van decentraal risicomanager binnen de directies zijn inmiddels volwaardig ingevuld, ter bevordering van een goede governance.

Ten behoeve van de herijking van het risk appetite framework is de risicobereidheid begin 2021 intensief besproken in de diverse managementteams en waar nodig bijgesteld.

De SVB informeert SZW via de P&C-producten over risicomanagement. Daarnaast komt dit onderwerp aan bod in de reguliere gesprekken tussen SZW en de SVB.

1.3 ICT-ontwikkelingen

Voor UWV en SVB is een stabiel, betrouwbaar en wendbaar ICT-landschap een noodzakelijke voorwaarde is om hun maatschappelijke taak uit te kunnen voeren.

ICT-ontwikkelingen bij UWV

Met de vorige Stand van de uitvoering heb ik het UWV Informatieplan (UIP) 2021-2025 met uw Kamer gedeeld.⁷ Dit plan geeft de ambities en activiteiten voor de komende jaren op het gebied van informatievoorziening bij UWV weer. De afgelopen jaren heeft UWV de continuïteit en stabiliteit van het ICT-landschap verbeterd. Vanaf 2021 wordt verder gewerkt aan noodzakelijke vereenvoudiging en vernieuwing om ook in de toekomst goede, betrouwbare en moderne dienstverlening te kunnen bieden. Met daarin meer wendbaarheid en meer ruimte voor personalisatie en maatwerk. Hiervoor lopen enkele meerjarige vernieuwingstrajecten zoals de migratie naar een nieuw datacentrum.

Op 1 maart jl. is UWV gestart met de landelijke uitrol van de eerste UWV-app. Hiermee kunnen WW-gerechtigden de inkomstenopgave WW indienen. Andere functionaliteiten zullen later aan de app worden toegevoegd. Voor de UWV-app is een zelfstandige technische infrastructuur gerealiseerd. Hiermee is het ook een alternatief kanaal naast de UWV-websites, waardoor de dienstverlening bij storingen beter doorloopt. Een ander project dat nu loopt is 'eHerkenning overige portalen'. Dit heeft als doel om portalen, naast het UWV-Werkgeversportaal, aan te sluiten op eHerkenning. Hiermee wordt de dienstverlening voor werkgevers op een veilige en betrouwbare wijze digitaal toegankelijk gemaakt. Daarnaast wordt met het project

⁶ Kamerstukken II 2020/2021, 26448 nr. 641

⁷ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

Realisatie ZW-Arbo de informatievoorziening van de divisie Sociaal Medische Zaken vernieuwd.

UWV neemt mijn ministerie ieder jaar mee in het proces rondom de totstandkoming van het nieuwe UIP. Het UIP is een plan voor de lange termijn. Het plan voor 2022-2026 wordt net als het voorgaande jaren een herijking van het bestaande plan. Vanwege de vele onzekerheden zoals de coronacrisis, de formatie en de uitkomsten van de verschillende toekomstverkenningen houdt UWV vast aan de bestaande hoofdlijnen. Ook voor 2022 is het grootste dilemma de maakbaarheid in relatie tot de ambities. Er is sprake van een grote veranderopgave met ook veel verandering in wet- en regelgeving, waardoor het noodzakelijk blijft om keuzes te maken.

Stapelning van wet- en regelgeving in de ICT-portfolio

Een belangrijk onderwerp in het gesprek tussen SZW en UWV over ICT is stapeling van wet- en regelgeving in de ICT-portfolio. De realiteit blijft namelijk dat niet alle veranderingen tegelijk kunnen en dat UWV voortdurend keuzes moet maken. Daarmee bewaakt UWV dat er ook voldoende ruimte in het portfolio blijft om te werken aan bijvoorbeeld stabiliteit en vernieuwing. In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer gemeld dat UWV een jaar langer de tijd neemt voor de implementatie van de nieuwe definitie Inkomstenverhoudingen, de Wet Digitale Overheid (WDO) en het Europese gegevensuitwisselingsproject EESSI.⁸ Door langer de tijd te nemen voor een aantal projecten konden we de inzet over een langere termijn verdelen en verlagen we de druk van de totale veranderopgave. Ondanks de druk op het portfolio is gebleken dat de inzet voor WDO en EESSI in 2021 grotendeels door kan lopen.

Innovatieve oplossingen voor een betere dienstverlening

In de ICT-portfolio komt UWV onvoldoende toe aan het realiseren van innovatieve oplossingen op het gebied van betere dienstverlening aan burgers en goede ondersteuning van medewerkers. UWV krijgt daarom vanaf 2022 jaarlijks een budget van €5 miljoen dat specifiek hiervoor wordt geoormerkt. UWV gaat dit budget gericht inzetten op projecten gewijd aan innovatieve oplossingen die binnen maximaal één jaar een directe bijdrage leveren voor burgers of medewerkers. Een voorbeeld van innovatie is de chatbot Sara die standaardvragen van burgers kan gaan afhandelen en daarmee ruimte creëert voor de medewerkers van de UWV-divisie klant & service.

Informatiebeveiliging en privacybescherming

Informatiebeveiliging en privacy blijft een cruciaal onderdeel van de bedrijfsvoering van UWV. Het is van groot belang dat de privacy van een ieder wiens gegevens door UWV worden verwerkt adequaat wordt beschermd. Informatiebeveiliging is hiervoor randvoorwaardelijk en is ook van belang voor het bieden van continuïteit van de dienstverlening die op ICT-systemen draait. Ook dit semester vormt het project SONAR een substantieel onderdeel van de inspanningen die UWV verricht op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Daarnaast is UWV bezig met een verbetering van het risicomanagementproces om risico's en eventuele mitigerende maatregelen systematischer in kaart te brengen. Ook is UWV bezig de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) te implementeren.

ICT-ontwikkelingen bij de SVB

Met de vorige Stand van de uitvoering heb ik de SVB IV-strategie 2021-2025 met uw Kamer gedeeld.⁹ Informatievoorziening (IV) stelt de SVB in staat om te

⁸ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

⁹ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

vernieuwen vanuit continuïteit, ketenintegratie en om samenwerking in de dienstverlening te versterken en goede persoonlijke dienstverlening te leveren. Met de nieuwe IV-strategie werkt de SVB eraan om de komende drie jaar de basis op orde te krijgen. Vanaf 2024 is er vervolgens ook weer ruimte voor grootschalige ICT-wijzigingen die voortkomen uit wijzigingen ten aanzien van de wetgeving AOW, AKW en ANW. Het IV-portfolio (alle IV-projecten) is afgelopen periode in lijn gebracht met de IV-strategie. Hiermee is de sturing op het portfolioproses verder ingevuld en verbeterd.

IT-programma en projecten

Het vergroten van de transparantie en voorspelbaarheid van de IT-kosten is van groot belang. Om dit mogelijk te maken is de SVB medio 2020 een meerjarig programma 'IT op Koers' gestart. Met dit programma wordt de basis gelegd voor het verder professionaliseren van de IT-organisatie en het verhogen van het presterend vermogen door het vergroten van de wendbaarheid en effectiviteit. Daarmee werkt de SVB aan het toekomstbestendig maken van het IT-landschap.

De SVB werkt eraan om de afhankelijkheid van schaarse kennis terug te brengen. Ook is in 2020 gewerkt aan de verbetering van hardware en software door dit verder te standaardiseren, optimaliseren en door verouderde componenten te vervangen. In 2020 is het aantal verstoringen in het uitvoeringsproces zodanig teruggebracht dat het productieverlies dat hierdoor wordt veroorzaakt, fors is verminderd. Daarnaast stuurt de SVB op meer inzicht in de ICT-infrastructuur zodat aan lifecyclemanagement kan worden gedaan en achterstallig onderhoud in de toekomst kan worden voorkomen.

Daarnaast werkt de SVB aan het project 'Eén landelijke administratie'. De administraties per locatie worden hierbij in één landelijke administratie gezet. Hierdoor wordt het kern ICT-systeem van de SVB beter onderhoudbaar. Dit vereenvoudigt het werk en vergroot de flexibiliteit. In 2020 is het implementatieplan hiervoor opgeleverd.

Zoals in de vorige Stand van de uitvoering gemeld, heeft de uitvoering van de Tijdelijke regeling Tegemoetkoming Kinderopvangtoeslag I en II en de regeling voor ouders zonder Kinderopvangtoeslag ertoe geleid dat een aantal werkzaamheden en projecten uit het portfolio van 2020 zijn doorgeschoven naar 2021. Hierdoor en door andere oorzaken, heeft ook het hiervoor genoemde project 'Eén landelijke administratie' enige vertraging ondervonden. Ook het project EESSI (Electronic Exchange of Social Security Information) is enigszins vertraagd, zoals gemeld in de vorige Stand van de uitvoering, maar door de op te leveren functionaliteit in lichte mate aan te passen blijft de afronding van dit project nog steeds gepland staan voor eind 2021.

Informatiebeveiliging en privacybescherming

Het verbeteren van de informatiebeveiliging en het verhogen van de digitale weerbaarheid zijn prioriteiten voor de SVB. Er zijn door de SVB grote aanpassingen gerealiseerd in met name het maken van back-ups en het weer terugzetten ervan. Oudere IT-systemen zijn uitgefaseerd en de beheersprocessen zijn verbeterd. Ook is een verdere segmentatie van de IT-infrastructuur ingezet. Daarnaast wordt er door de SVB gewerkt aan plannen om de betalingsprocessen zeker te stellen mocht de SVB geraakt worden door een ernstig cyber event. Ook is er meer gebruik gemaakt van moderne encryptie en is de gebruikersbeveiliging en de monitoring van het IT-landschap verbeterd.

Op het terrein van privacybescherming is het PIA-proces (Privacy Impact Assessment) verbeterd en vinden er trainingen plaats voor betrokken medewerkers. Om de reactie (response) vaardigheid van de SVB op mogelijke cyberaanvallen te verhogen, is het aantal uitwijktesten van IT-systemen in 2020 en 2021 geïntensiveerd. Daarnaast is een traject ingezet met een grote focus op de bedrijfscontinuïteit met betrekking tot die processen die gerelateerd zijn aan betalingen aan de burgers. Uit het jaarverslag 2020 van de SVB blijkt ook dat in het kader van de gegevensverwerking SUWI, het stelsel van maatregelen en procedures, gericht op het waarborgen van een exclusieve, integere en controleerbare gegevensverwerking toereikend heeft gefunctioneerd.

1.4 Gebruik van data en algoritmen

Zowel UWV als SVB maken voor hun dienstverlening gebruik van data en algoritmen. Daarbij wordt door beide organisaties gekeken naar de impact van Europese en nationale ontwikkelingen op dit terrein, zoals het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening om het gebruik van kunstmatige intelligentie te reguleren en de verkenning naar instrumenten om het gebruik van algoritmen transparanter te maken. Ik verwacht uw Kamer hierover in de volgende Stand van de uitvoering verder te kunnen berichten.

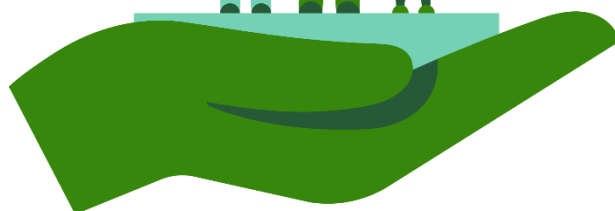
De impact van de coronacrisis...

Op de uitvoering van
regelingen door UWV en SVB...

en aanpassingen in
de dienstverlening en
bedrijfsvoering.

In dit hoofdstuk

Aanpassingen in de uitvoering en
bedrijfsvoering door UWV

Aanpassingen in de uitvoering en
bedrijfsvoering door SVB

Continuïteit dienstverlening
en uitvoering
coronaregelingen

Maatregelen buiten
wet- en regelgeving

Gevolgen organisatie

Continuïteit dienstverlening
en uitvoering
coronaregelingen

Aanpassingen
in handhaving

Gevolgen organisatie

2 Gevolgen corona voor uitvoering sociale zekerheid

In deze coronacrisis wordt al meer dan een jaar een groot beroep op UWV en SVB gedaan als uitvoerders van de sociale zekerheid. In dit hoofdstuk informeer ik uw Kamer over de impact van de coronacrisis op de uitvoering van regelingen door UWV en SVB. Daarnaast ga ik in op de aanpassingen die zij als gevolg van de coronacrisis hebben moeten maken in de dienstverlening en bedrijfsvoering en de risico's die zich hierbij voordoen.

2.1 Aanpassingen in de uitvoering en bedrijfsvoering door UWV

Continuïteit dienstverlening

De gevolgen van de coronacrisis op de maatschappij leggen veel druk op de capaciteit van UWV. Met name als gevolg van de uitvoering van de NOW-steu maatregelen en het tijdig afhandelen van de WW-aanvragen. Het aantal WW-uitkeringen is sinds februari echter wel aan het dalen, maar de verwachting is dat het aantal WW-uitkeringen in de loop van 2021 weer verder kan toenemen. UWV handhaaft de capaciteit, zie de toelichting verder in deze paragraaf voor meer informatie over de opschalingsactiviteiten van UWV.

Als gevolg van de lockdown waren de kantoren van UWV begin 2021 beperkt toegankelijk. Verreweg de meeste gesprekken met burgers vinden telefonisch plaats of via beeldbellen. In bepaalde gevallen is er wel ruimte voor face-to face dienstverlening. Daarbij wordt voorrang gegeven aan gesprekken met niet-digivaardige uitkeringsgerechtigden, werkoriëntatiegesprekken met nieuwe WIA/WGA-uitkeringsgerechtigden en coachingsgesprekken met Wajongers. Ook de meeste sociaal-medische beoordelingen vinden nog steeds op afstand plaats.

WIA: voorschotten en terugvordering

Bij de sociaal-medische beoordelingen wordt gekeken naar de situatie van de klant en de noodzaak tot een fysieke beoordeling. Waar dit mogelijk en noodzakelijk is, vindt een fysiek gesprek plaats met inachtneming van de richtlijnen van het RIVM. Andere beoordelingen vinden plaats op basis van dossierinformatie, telefonisch contact of beeldbellen. In gevallen waarin UWV vanwege de beperkingen de beoordelingstermijn niet haalt, verstrekt UWV vanaf het moment dat de klant twee jaar ziek is (i.c. vanaf datum einde wachttijd WIA) in afstemming met de klant een voorschot tot het moment dat de beoordeling wel plaats kan vinden. Wanneer er uiteindelijk voor de klant geen recht is op een WIA-uitkering, kijkt UWV eerst naar de mogelijkheid van verrekening van het verstrekte voorschot met een andere uitkering van UWV, bijvoorbeeld een WW-uitkering waar de klant mogelijk nog recht op heeft. Is deze mogelijkheid er niet, dan vordert UWV het bedrag bij de klant terug. In alle communicatie richting de klant geeft UWV aan dat dit het geval kan zijn wanneer UWV een voorschot verstrekt. Iedere klant heeft daarnaast de mogelijkheid om maatwerkafspraken te maken over terugbetaling. Ook zijn er geldende regels voor wanneer UWV kan afzien van verdere terugvordering. UWV kan naast deze regels ook afzien van terugvordering als hier een dringende reden voor is. UWV maakt gebruik van deze mogelijkheden, al is niet bekend hoe vaak dit precies gebeurt. UWV bekijkt of deze informatie uit de systemen te halen is.

Zoals ik ook aankondig in de kabinetsreactie op de beleidsdoorlichting artikel 11 Uitvoering en evaluatie Wet SUWI, zal ik onderzoeken of en in welke mate de terugvordering van voorschotten kan leiden tot problemen bij de aanvragers van

WIA-uitkeringen. Deze kabinetsreactie bied ik gelijktijdig met deze Stand van de uitvoering aan uw Kamer aan. Hierbij zal ik ook de vraag meenemen hoe vaak UWV afziet van het verhalen van voorschotten. Ik informeer u in de volgende Stand van de uitvoering over de uitkomsten.

Uitvoering coronaregelingen

UWV is momenteel bezig met de vijfde aanvraagperiode van de NOW (de NOW 3.3 die loopt van april tot en met juni 2021). In de afgelopen maanden zijn voorschootaanvragen voor de vierde aanvraagperiode (NOW 3.2) afgehandeld en werkzaamheden verricht voor de vaststelling van de definitieve subsidiebedragen voor de NOW 1 en de NOW 2. Voor recente cijfers over het aantal aanvragen, toekenningen en vaststellingen verwijs ik naar mijn recent aan uw Kamer verzonden 7^e monitoringsbrief Arbeidsmarkt en beroep steun en herstelpakket.¹⁰

Een risico dat bij elke nieuwe verlenging van de NOW toeneemt, is de complexiteit bij samenloop van verschillende NOW-regelingen. Doordat elke regeling andere percentages en periodes kent, neemt de kans dat werkgevers fouten maken toe. UWV wil voorkomen dat werkgevers bij kleine vergissingen onnodig harde gevolgen ondervinden. Daarom wordt ingezet op goede communicatie met werkgevers. Vragen die werkgevers stellen over de NOW worden gemonitord en communicatie wordt hier waar nodig op aangepast. Zoals op 27 mei jl. aan uw Kamer is medegedeeld, worden de steunmaatregelen verlengd tot in het derde kwartaal van 2021.¹¹

Ziektewetuitkering bij quarantaine

In mijn brief van 9 december 2020 heb ik uw Kamer erover geïnformeerd dat werknemers die geen werkgever (meer) hebben, zoals uitzendkrachten of eindedienstverbanders, en die vanwege quarantaine niet kunnen werken, aanspraak kunnen maken op een Ziektewetuitkering.¹² UWV heeft mij laten weten dat zij ook uitkeringen bij quarantaine heeft verstrekt aan werknemers die vallen onder de no-riskpolis. Het gaat in deze situaties vaak om mensen met een werkgever. Het is voor UWV niet mogelijk om te achterhalen hoeveel mensen vanwege quarantaine aanspraak hebben gemaakt op een Ziektewetuitkering en dus ook niet in hoeveel gevallen daarvan het ging om mensen met een no-riskpolis. Gezien de complexiteit om in de Ziektewet-uitvoering de no-riskpopulatie uit te zonderen van een uitkering bij quarantaine, en vanwege de huidige ontwikkeling van de pandemie, heb ik UWV toestemming gegeven om de huidige werkwijze voort te zetten. Omdat UWV niet kan achterhalen op hoeveel mensen die keuze betrekking heeft, is het niet mogelijk om in te schatten wat de extra uitkeringslasten in de Ziektewet als gevolg hiervan zijn en zijn geweest.

Aanpassingen in handhaving

UWV kon minder onderzoeken doen dan in de eerste vier maanden van het vorige jaar. De beperkte mogelijkheden voor handhavingsdeskundigen en inspecteurs voor waarnemingen ter plekke en face-to-face-contact met burgers leidden ertoe dat zaken niet konden worden afgerond. Dit komt ook tot uiting in een dalend aantal geconstateerde overtredingen voor de inlichtingenplicht: 3.500 in de eerste vier maanden van 2021 tegenover 4.500 in de eerste vier maanden van 2020. Sinds januari 2021 is UWV weer begonnen met volledig handhaven op de inspanningsplicht, maar er wordt nog steeds rekening gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de werkzoekende.

¹⁰ Kamerstukken II 2020/2021, 35420, nr. 278

¹¹ Kamerstukken II 2020/2021, 35420, nr. 314

¹² Kamerstukken II 2020/2021, 35420, nr. V, p. 13.

UWV is door de coronamaatregelen en de daaruit vloeiende reisbeperkingen niet in staat geweest om handhavingsactiviteiten buiten de grenzen te verrichten. Hierdoor is het zicht op uitkeringsgerechtigden buiten Nederland afgenomen. Door middel van andere contactmogelijkheden zoals beeldbellen worden uitkeringsgerechtigden in het buitenland benaderd, voor zover dat mogelijk en noodzakelijk is.

In de Signaleringsbrief fraudefenomenen van UWV is de Regeling 'onwerkbaar weer' opgenomen als voorbeeld van een regeling die vanwege de coronamaatregelen nauwelijks is gehandhaafd. UWV heeft met het invoeren van de coronamaatregelen in maart 2020 de controles in het kader van de Regeling onwerkbaar weer stopgezet. Vanaf 1 maart 2021 zijn de controles op alternatieve wijze weer herstart. Dit betekent dat er dit winterseizoen zeer beperkt controle heeft plaatsgevonden.

Maatregelen buiten wet- en regelgeving

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik u uitgebreid gerapporteerd over de maatregelen buiten wet- en regelgeving die UWV in 2020 heeft moeten treffen om de WW-uitkeringen op tijd uit te kunnen betalen.¹³ Deze maatregelen waren eind 2020 op één na beëindigd. Het niet corrigeren van inkomstenopgaven die 40 euro lager waren dan de inkomsten die via de Polisadministratie door werkgevers zijn opgegeven bleef als maatregel van kracht. Deze maatregel is eind februari 2021 door UWV alsnog beëindigd, omdat deze niet langer noodzakelijk bleek.

UWV heeft inmiddels steekproeven uitgevoerd om te toetsen wat de gevolgen waren van deze extra maatregelen buiten wet- en regelgeving op de rechtmatigheid van de uitkeringsverstrekking. De uitkomsten van deze steekproeven zijn nog niet gereed, in volgende Stand van de uitvoering zal ik uw Kamer hier nader over informeren.

Recent is besloten een extra maatregel buiten wet- en regelgeving te treffen. Hierover heb ik uw Kamer geïnformeerd in mijn brief van 13 april 2021.¹⁴ Het betreft de specifieke situatie van werkloze werknemers die naast hun voormalige baan, waarin ze werkloos zijn geworden, op dat moment ook als zelfstandige werkzaam waren. In afwijking van de wettelijke bepaling, mag UWV de periode van 26 weken waarover het gemiddeld aantal arbeidsuren wordt berekend, tijdelijk verleggen zodat het een goede afspiegeling geeft van de omvang van het werken als zelfstandige, naast het werken in dienstverband. Deze maatregel is tijdelijk en zal blijven gelden zolang dat nodig is om te komen tot een goed afspiegeling van de omvang van het werk als zelfstandige vanwege de coronamaatregelen. Deze begunstigende uitleg zal UWV alleen toepassen bij samenloopgevallen (werken in dienstbetrekking en als zelfstandige) die al langere tijd bestaan (dus vóór de coronacrisis).

Gevolgen voor de organisatie

Als gevolg van de lagere dan aanvankelijk als gevolg van de crisis geraamde instroom in de WW in de eerste helft van 2021, hoeft er minder opgeschaald te worden dan eerder gepland. UWV handhaaft hierop zijn huidige bezetting. UWV werft dit jaar ook nog extra adviseurs basisdienstverlening en intensieve dienstverlening plus 27 adviseurs die in september starten met het opleidingstraject op de Hanze Hogeschool. Daarnaast werft UWV bij wijze van buffer nog eens 145 fte's voor deeltaken WW. Deze medewerkers worden ingezet om crisiseffecten op te vangen, zodat andere adviseurs werk de reguliere WW-dienstverlening kunnen

¹³ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

¹⁴ Kamerstukken II 2020/2021, 35420, nr. 254

voorzetten. Inmiddels is er in 8 arbeidsmarktregio's een bestuurlijk akkoord bereikt en een regionaal mobiliteitsteam gevormd. Daarin zijn ook medewerkers vanuit UWV werkzaam. Voor de arbeidsjuridische dienstverlening zijn in 2020 extra medewerkers geworven, deze capaciteit wordt gehandhaafd tot minimaal 1 oktober.

Het thuiswerken als gevolg van de coronapandemie heeft positieve effecten voor medewerkers, zoals meer eigen regie en handelingsruimte, betere mogelijkheden voor geconcentreerd werken, meer tijd en minder stress doordat er niet gereisd hoeft te worden. Het ziekteverzuim daalde naar 4,2%. Om (vanuit huis) individueel of als team de eigen fysieke en mentale gezondheid en vitaliteit te versterken, faciliteert UWV-medewerkers met onlinemogelijkheden via specifieke portals, webinars, oefeningen, achtergrondinformatie en communicatie-uitingen. Door het thuis werken en de maatschappelijke roep om meer menselijke maat is er wel meer aandacht nodig voor het vakmanschap van de medewerkers. Onder andere uit het werkbelevingsonderzoek kwam naar voren dat er een kwaliteitsslag nodig is op coaching en monitoring en dat klantadviseurs behoefte hebben aan een vraagbaak of buddy, zeker nu ze thuis werken. Dat vraagt om extra overleg, leertijd, extra coaching en intervisie, en activiteiten op het gebied van vitaliteit.

2.2 Aanpassingen in de uitvoering en bedrijfsvoering door de SVB

Continuïteit dienstverlening en uitvoering coronaregelingen

Het lukt de SVB om de dienstverlening en prestaties op orde te houden, ondanks de voortdurende coronacrisis en het thuiswerken. Alle betalingen worden op tijd gedaan. De SVB heeft daarnaast de nodige voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van de Tijdelijke regeling Tegemoetkoming Kinderopvangtoeslag II en de regeling voor ouders zonder kinderopvangtoeslag.

Eerder heeft de SVB op basis van de door Belastingdienst/Toeslagen vastgestelde gegevens de Tijdelijke tegemoetkomingregeling Kinderopvangtoeslag I uitgevoerd. Van 16 december tot 18 april 2021 was de kinderopvang opnieuw (gedeeltelijk) gesloten. Over deze periode krijgen ouders daarom ook een tegemoetkoming uitgekeerd ter vergoeding van de betaalde eigen bijdrage.

Het kabinet heeft in september 2020 besloten dat er een vergoeding komt voor ouders die tijdens de gedwongen sluiting van de kinderopvang vanwege corona de rekening van de kinderopvang hebben doorbetaald en tot nu toe buiten de tegemoetkomingsregeling vielen. Het gaat om naar schatting 4.800 ouders van 8.000 kinderen die de kosten voor kinderopvang geheel zelf betalen en dus geen gebruik maken van kinderopvangtoeslag of een gesubsidieerd aanbod van de gemeente. De SVB zal deze regeling uitvoeren.

Ook heeft de SVB een aantal taken in opdracht van VWS uitgevoerd in kader van corona, namelijk het namens pgb-budgethouders uitbetalen van een zorgbonus aan pgb-zorgverleners en het versturen van oproepbrieven voor vaccinaties.

Aanpassingen in handhaving

Als gevolg van de coronamaatregelen zijn door de SVB, op een korte periode in september 2020 na, vanaf 11 maart 2020 geen huis- en bedrijfsbezoeken meer afgelegd. Sinds die tijd richt de handhaving zich op het uitvoeren van deskresearch en onderzoek door middel van alternatieve methoden zoals telefonisch contact. Vanaf december 2020 heeft de SVB gedurende twee maanden een proef gedaan met beeldbellen gericht op burgers in Duitsland. Het maken van een beeldbelafpraak bleek in de praktijk niet eenvoudig en het beeldbellen zelf was ook

met ondersteuning van een SVB-medewerker in de meeste gevallen niet mogelijk. De conclusie uit deze proef is daarom dat beeldbellen vooralsnog weinig toevoegt en een telefonisch afspraak een bruikbaar alternatief is voor een huisbezoek. De resultaten van deze proef worden meegenomen in de toekomstige aanpak.

De verhoging van het rechtmatigheidsrisico is vooralsnog beperkt. Het in kaart brengen en verrijken van (nieuwe) risicosignalen/handhavingsrisico's gaat onverminderd door, net als de zoektocht naar alternatieve onderzoeksmethoden. In een beperkt aantal gevallen heeft het onderzoek naar de situatie van AOW-gerechtigden langer geduurd dan gebruikelijk. Hierdoor werd in sommige gevallen pas na maanden bekend dat de uitkering te hoog was vastgesteld. De SVB zal, wanneer de betrokkenen niets te verwijten valt, de AOW niet met terugwerkende kracht terugvorderen.

Gevolgen voor de organisatie

Bij de SVB wordt er in principe thuisgewerkt met uitzondering van een aantal vitale functies die alleen op kantoor kunnen worden uitgevoerd. De huidige telefonievoorziening ondersteunt het gebruik van zogenaamde softphones (bellen in de vorm van software of apps) niet en dit bemoeilijkt het thuiswerken. Er is daarom door de SVB een tijdelijke oplossing ontwikkeld die gefaseerd wordt ingevoerd om het gebruik van softphones tijdens het thuiswerken te verbeteren.

De beleving van en ervaring met het thuiswerken wordt gemonitord. De meting van april 2021 laat zien dat de algemene tevredenheid stabiel is. Wel is er een negatieve tendens zichtbaar ten aanzien van vitaliteit en werkdruk. Positief is dat de voorzieningen om thuis te werken goed worden gewaardeerd. Het thuiswerken heeft naast nadelen ook positieve effecten laten zien. Dit heeft geleid tot het inzicht dat werken op kantoor permanent anders wordt dan het voorheen was. De SVB kiest voor blijvend locatieonafhankelijk werken in de toekomst. Dit betekent een combinatie van thuiswerken, op een SVB-locatie werken of – in een later stadium – op andere locaties werken, bijvoorbeeld van ketenpartners.

In de uitvoering van de sociale zekerheid zetten UWV en SVB zich in om

Bestaanszekerheid te bieden

Persoonlijke dienstverlening en het bieden van maatwerk verder te versterken

Rechtmatig uitkeringen te verstrekken

Arbeidsparticipatie te bevorderen

In dit hoofdstuk

Ontwikkelingen dienstverlening UUV

Ontwikkelingen dienstverlening SVB

Doorontwikkeling activerende dienstverlening WGA

Voortgang toekomst sociaal-medisch beoordelen

Knelpunten in uitvoering kinderbijslag

Aanpak niet-gebruik AIO

Complexiteit WIA en duurzaamheids criterium

Implementatie en monitoring Wet vereenvoudiging Wajong

Uitrol pilot vrouwenopvang

Participatie na de Anw

Stand van zaken WW-dienstverlening en analyse vereenvoudiging WW

Gevolgen Brexit voor dienstverlening

3 Dienstverlening die om mensen draait

In de uitvoering van de sociale zekerheid zetten UWV en de SVB zich in om bestaanszekerheid te bieden, rechtmatig uitkeringen te verstrekken en arbeidsparticipatie te bevorderen. Vanuit deze doelstellingen worden door de uitvoeringsorganisaties beslissingen genomen die mensen raken. Goede dienstverlening met oog voor de menselijke maat is hierin van groot belang. Samen met UWV en de SVB zet ik me daarom in om de persoonlijke dienstverlening en het bieden van maatwerk verder te versterken. In dit hoofdstuk zal ik verder ingaan op de ontwikkelingen die zich voordoen binnen de dienstverlening en uw Kamer meenemen in de voortgang van eerder genomen maatregelen en toezeggingen. Ook geef ik een eerste reactie op de knelpunten die UWV en SVB in de bijgevoegde brieven constateren, voor zover deze de dienstverlening aangaan.

3.1 Dienstverlening UWV

Activerende dienstverlening WGA

Ik heb uw Kamer eerder uitgebreid geïnformeerd over de doorontwikkeling van de WGA-dienstverlening (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) in de Stand van de uitvoering van juni en december 2019¹⁵. De ingezette acties verlopen volgens planning. Dit geldt ook voor het WGA-effectonderzoek naar de effecten van intensievere, persoonlijke dienstverlening. UWV is ten behoeve van het WGA-effectonderzoek op 1 oktober 2019 gestart met het toevoegen van WGA-uitkeringsgerechtigden in de drie onderzoeksgroepen. Vooraf is vastgesteld dat er circa 6.000 WGA-uitkeringsgerechtigden nodig zijn per onderzoeksgroep. Deze aantallen zijn recent behaald. UWV is daarom op 1 mei jl. gestopt met het toewijzen van nieuwe instroom aan de drie onderzoeksgroepen. Deze groepen worden gedurende een periode van drie jaar gevolgd. Dat betekent dat het onderzoek in het voorjaar van 2024 wordt afgerond. Een combinatie van SEOR & Verwey Jonker voert het effectonderzoek uit. In de zomer van 2021 verwacht ik een eerste tussenrapportage. Deze rapportage bevat een overzicht van het verloop van het experiment, de resultaten van de nulmeting (enquête) en eerste, voorlopige resultaten van bereik van de dienstverlening. Deze tussenrapportage zal ik eind 2021/begin 2022, als onderdeel van de reeds aangekondigde midterm review aan uw Kamer doen toekomen. Mensen die na 1 mei 2021 de WGA-dienstverlening instromen, ontvangen de reguliere basale dienstverlening van UWV.

Toekomst sociaal-medisch beoordelen

Op 9 april jl.¹⁶ heb ik uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van het goede en intensieve overleg dat ik met name met UWV en de Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG) heb gevoerd over de toekomst van de sociaal-medische beoordelingen. Het overleg heeft ertoe geleid dat UWV is gestart met (de voorbereidingen voor) de implementatie van twee maatregelen:

- Omslag naar een regiemodel voor sociaal-medische dienstverlening;
- Effectievere inzet van de verzekeringsarts in de Ziektewet.

Naar verwachting zullen deze maatregelen leiden tot een vermindering van de mismatch tussen het aanbod van en de vraag naar sociaal-medische dienstverlening. Daarnaast verwacht ik dat de functie van verzekeringsarts hiermee

¹⁵ Kamerstukken II 2019/2020, 26448, nr. 625 en Kamerstukken II 2019/2020, 26448, nr. 630

¹⁶ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 645

aantrekkelijker wordt en dat UWV met deze veranderingen beter in staat is om bij te dragen aan het doel van ons socialezekerheidsstelsel: arbeidsparticipatie waar mogelijk en inkomensondersteuning waar nodig.

Waar voor verzekeringartsen op dit moment de focus ligt op het uitvoeren van sociaal-medische beoordelingen, worden zij met het regiemodel de regisseur van het gehele proces dat een uitkeringsgerechtigde in de Ziektewet of de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) bij UWV doorloopt. De verzekeringartsen krijgen daarbij ondersteuning van een multidisciplinair team van professionals, met onder andere arbeidsdeskundigen, sociaal-medisch verpleegkundigen, procesbegeleiders en medisch secretaresses. Deze omslag betekent dat verzekeringartsen, samen met hun team, in een sociaal-medisch centrum de verantwoordelijkheid krijgen voor een regionaal afgebakende groep uitkeringsgerechtigden.

UWV gebruikt 2021 om het regiemodel verder te ontwikkelen, onder meer door in twee districten een jaar lang aan de hand van de beschreven uitgangspunten te gaan werken. UWV zal de resultaten monitoren en evalueren, om het regiemodel op die basis te kunnen aanpassen en optimaliseren, met als uiteindelijk resultaat een betere dienstverlening voor de uitkeringsgerechtigde en een vermindering van de mismatch. Naast de NVVG en andere beroepsgroepen zal UWV ook haar cliëntenraad bij de doorontwikkeling betrekken. Op basis van de monitoring en evaluatie werkt UWV toe naar gefaseerde landelijke invoering vanaf 2022. Mocht blijken dat landelijke invoering leidt tot een toename van uitvoeringskosten dan treed ik daarover met UWV in gesprek.

In het derde kwartaal van 2021 stapt UWV in het gehele land al over op een systeem van monitoring van cliënten in de categorie WGA 80-100 medisch. Dat betekent dat een groep uitkeringsgerechtigden onder de verantwoordelijkheid van de verzekeringarts en zijn team gemonitord wordt. Uitkeringsgerechtigden hebben dan op logische momenten contact met een medewerker van UWV. De verzekeringarts en zijn team bepalen het juiste ritme en de beste frequentie, met als uitgangspunt gemiddeld één keer per jaar contact. Wanneer er aanleiding voor is, plant UWV een herbeoordeling.

De mogelijkheid voor mensen zelf, voor (ex-)werkgevers en voor verzekeraars om een herbeoordeling aan te vragen blijft daarnaast bestaan. Om de druk op herbeoordelingen te verminderen zet ik wel in op realistische afspraken met aanvragers over een schriftelijke motivering en onderbouwing van een verzoek om een WIA-herbeoordeling. Dit kan ervoor zorgen dat UWV deze beoordelingen efficiënter en effectiever uit kan voeren, zonder dat er voor uitkeringsgerechtigden en andere aanvragers te hoge drempels ontstaan om een herbeoordeling aan te vragen.

UWV zal daarnaast de komende twee jaar verschillende werkwijzen uitproberen om te komen tot een effectievere uitvoering van de Ziektewet. UWV zet verzekeringartsen hierbij zo gericht en doelmatig mogelijk in, net als andere professionals zoals re-integratiebegeleiders, medewerkers verzuimbeheersing en arbeidsdeskundigen, in lijn met de geldende richtlijnen voor taakdelegatie. De criteria voor toegang tot de Ziektewet blijven ongewijzigd bij de verschillende werkwijzen. Samen met UWV en NVVG verwacht ik dat deze werkwijzen niet zullen leiden tot een langere gemiddelde verblijfsduur van mensen in de Ziektewet of tot meer instroom in de WIA.

Ik verwacht niet dat deze maatregelen voldoende zijn om de groeiende vraag naar sociaal-medisch beoordelingen op te vangen. Met het oog op de onzekerheid en de marges in de analyses van Gupta is mijn conclusie dat er meer nodig is. Daarvoor zijn ingrijpende keuzes noodzakelijk. Ik wil daarom eerst met onder andere de sociale partners bespreken hoe we de consequenties van verschillende opties en maatregelen met elkaar wegen. Verdere besluitvorming hierover is aan een volgend kabinet.

Claimbeoordeling- en borgingssysteem

Uw Kamer is eerder geïnformeerd over de tijdelijke wijziging van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten in verband met de gevolgen van de coronamaatregelen voor de actualisering van het CBBS-functiebestand. Hoewel er na de zomer van 2020 weer bedrijfsbezoeken mogelijk waren, zorgde de verzwaring van de maatregelen per november 2020 ervoor dat actualisering opnieuw niet mogelijk was. De achterstanden van te actualiseren functies liep daardoor weer op waardoor de omvang van het functiebestand opnieuw in het geding kwam. Om de vaststelling van de mate van arbeidsongeschiktheid te kunnen voortzetten conform de situatie vóór corona, is in april 2021 de geldigheidsduur van de functies in CBBS opnieuw verlengd naar 36 maanden tot 1 juli 2022¹⁷.

Door terughoudendheid bij werkgevers om bezoek op de werkplek toe te staan zijn bedrijfsbezoeken nog niet volledig mogelijk en zijn de mogelijkheden om de opgelopen achterstanden weg te werken beperkt. Hierdoor blijft de druk op de actualiteit van het functiebestand bestaan. Ik ben met UWV en sociale partners in gesprek over de beste manier om hiermee om te gaan.

Complexiteit WIA en duurzaamheids criterium

In de bijgevoegde knelpuntenbrief benoemt UWV de WIA en het duurzaamheids criterium als voorbeeld van wetgeving die dusdanig complex is dat deze leidt tot onbegrijpelijkheid en onvermogen bij burgers of bedrijven en tot fouten in de uitvoering.

Het is mij bekend wat de vaststelling van de duurzaamheid van een functionele beperking vergt van UWV en wat dit betekent voor burgers.

Zoals UWV aangeeft, bestaat er een mismatch tussen vraag naar en aanbod van sociaal-medische dienstverlening. Voor deze problematiek heeft mijn ministerie met onder andere UWV en de Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde (NVVG) een aantal oplossingsrichtingen ontwikkeld. Op 9 april jl. is uw Kamer hier per brief over geïnformeerd. In deze brief constateer ik ook dat de voorgestelde wijzigingen in de uitvoering van UWV niet voldoende zullen zijn om de mismatch weg te nemen. Er is meer nodig. In de analyses van Gupta Strategists die ik op 9 april als bijlage heb meegestuurd komen verschillende hiervoor verkende maatregelen aan bod. Ook aanpassingen in de criteria voor en de kenmerken van de IVA zijn hier onderdeel van. Omdat deze wijzigingen forse implicaties met zich mee kunnen brengen voor uitkeringsgerechtigden en werkgevers ga ik hierover eerst met onder andere sociale partners in gesprek. Ik zie dit traject als invulling van de fundamentele discussie over de toekomst van de IVA in relatie tot de WGA waar UWV om vraagt. Een uiteindelijke beslissing hierover is aan een volgend kabinet.

---

¹⁷ Besluit van 22 april 2021, houdende wijziging van het Besluit van 18 juni 2020 tot wijziging van het Schattingsbesluit arbeidsongeschiktheidswetten in verband met de bijzondere omstandigheden door COVID-19 om tijdelijk de geldigheidsduur van functies in het CBBS te verlengen (Stb. 2020, 186)

Toerekensystematiek ERD/WGA

UWV benoemt in haar knelpuntenbrief het systeem van premiedifferentiatie en eigenrisicodragen (ERD) gedurende 10 jaar in de WIA als voorbeeld van administratieve lasten en onduidelijkheden als gevolg van wetgeving. Inderdaad is er in een risicoperiode van 10 jaar een substantiële kans op fusies, overgangen van ondernemingen of splitsingen van bedrijven. Dit maakt het toerekenen van lasten voor de premiedifferentiatie erg lastig.

Gezien de demissionaire status van het kabinet is het niet passend voor mij om een besluit te nemen over de duur van de risicoperiode. Een weging daarover is aan een volgend kabinet. Uiteraard blijf ik in de tussentijd wel in gesprek met UWV over mogelijkheden om de ERD/WGA-wetgeving te vereenvoudigen. Specifiek over het ontbreken van beschikkingen bij overgang van onderneming ben ik reeds in gesprek met UWV en de Belastingdienst.

Dagloonbesluit WIA

UWV benoemt in haar knelpuntenbrief wet- en regelgeving het dagloonbesluit WIA. Het is mij bekend dat de dagloonberekening van de WIA afwijkt van de dagloonberekening van de WW/ZW. Ik heb hier contact over met UWV. Nog voor de zomer zullen verdiepende gesprekken starten tussen mijn ministerie en UWV over de dagloonsystematiek, de mogelijkheden voor vereenvoudiging en de implicaties van mogelijke wijzigingen.

Wet vereenvoudiging Wajong

Implementatie

In 2021 is de Wet vereenvoudiging Wajong inwerking getreden. De nieuwe regels moeten ervoor zorgen dat Wajongers beter mee kunnen doen in de maatschappij, dat meer werken meer loont en dat de Wajong eenvoudiger wordt. Voor een deel van de doelgroep kunnen veranderingen van welke aard dan ook als ingrijpend worden ervaren. Hier is door middel van zorgvuldige en uitgebreide communicatie rekening mee gehouden. UWV heeft voor het ingaan van de Wet vereenvoudiging Wajong hard gewerkt aan de implementatie en is dit jaar nog bezig met het afronden hiervan. Tevens vragen het overgangsrecht, de motie-Van Pareren en de aparte regeling waar de Eerste Kamer aandacht voor heeft gevraagd extra inspanning van de uitvoering.¹⁸ UWV geeft aan dat deze extra inspanningen op de implementatie van de Wet vereenvoudiging Wajong gevolgen heeft voor de overige dienstverlening van UWV. Onder andere is de tijdigheid bij het verrekenen van verdiensten met Wajonguitkeringen onder druk komen te staan. Er is bij UWV vanaf januari 2021 daarnaast een piek zichtbaar in het aantal vragen en specifiek het aantal terugbelverzoeken vanuit burgers rondom de betaling, loondispensatie en het garantiebedrag. Afwijkende bedragen kunnen niet altijd simpel uitgelegd worden, wat leidt tot frustratie en onrust bij de burger. Dit bevestigt het beeld dat de implementatie van de Wet vereenvoudiging Wajong, ondanks verbeteringen, ook als complex wordt ervaren door de doelgroep. Hoe hier mee om te gaan, is aan een volgend kabinet.

Monitoren wetswijziging

UWV en SZW volgen Wajongers in de tijd om in te gaten te houden hoe het ze vergaat na het ingaan van de Wet vereenvoudiging Wajong. Jaarlijks informeer ik de Kamer hierover in de zomer. De eerste rapportage volgt in lijn met de motie Ester in de zomer van 2021.¹⁹ Deze monitorrapportage zal het karakter krijgen van een nulmeting waarbij ik de stand van zaken weergeef voor het ingaan van de wet met

¹⁸ Kamerstukken II 2020/2021, 35213, nr. 37

¹⁹ Kamerstukken I 2019/2020, 35213, K

aandacht voor de arbeidsdeelname, studie-inspanningen en inkomenseffecten van Wajongers. Zoals eerder aangegeven is het wegens het beschikbaar komen van data in de eerste rapportage niet mogelijk al iets over de gevolgen van de wetswijziging te melden.²⁰

UWV heeft zoals gebruikelijk bij complexe wijzigingen in wet- en regelgeving een totale nacontrole uitgevoerd op de uitkeringen van begin 2021. Uw Kamer heeft naar het vervolg gevraagd van een kleine groep Wajongers die een incorrecte betaalspecificatie heeft ontvangen.²¹ Alle gevonden incorrecte betaalspecificaties zijn binnen een betaalperiode hersteld en dit proces is afgerond. Bij de implementatie zijn tegelijkertijd andere knelpunten geconstateerd die enerzijds te maken hebben met een onbedoelde uitwerking van het garantiebedrag en anderzijds met ongewenste gevolgen in de berekening van de uitkeringshoogte bij Wajongers met loondispensatie.

Garantiebedrag

Het is een belofte geweest aan de Eerste Kamer van de toenmalige staatssecretaris om ervoor te zorgen dat niemand er door het ingaan van de Wet vereenvoudiging Wajong op achteruitgaat. Hiervoor is het garantiebedrag ingesteld. UWV kijkt voor het garantiebedrag naar de inkomensondersteuning op basis van de oude regels en de nieuwe regels. Is de inkomensondersteuning op basis van de nieuwe regels lager dan wordt het garantiebedrag uitbetaald. Voor zelfstandigen met inkomen uit winst uit onderneming stelt UWV het garantiebedrag vast wanneer de winstberekening definitief is. Dat kan in 2022 of 2023 zijn. In totaal stelt UWV voor ongeveer 56.000 werkende Wajongers een garantiebedrag vast. Daarmee voert UWV de motie-Van Pareren uit.²²

Begin van dit jaar heb ik echter signalen ontvangen dat het garantiebedrag niet uitwerkt zoals het bedoeld is en dat enkele Wajongers er onbedoeld toch op achteruitgaan. UWV en SZW hebben om die reden met urgentie een analyse uitgevoerd naar de gevolgen van het garantiebedrag. Omdat blijkt dat er in enkele honderden gevallen sprake is van ongewenste achteruitgang door het ingaan van de nieuwe wet werken SZW en UWV aan een oplossing voor deze Wajongers waarbij het uitgangspunt nog steeds is dat niemand erop achteruitgaat door inwerkingtreding van de nieuwe rekenregels ten opzichte van een representatieve periode in het voorafgaande jaar. UWV begint in de zomer met het implementeren van de oplossing. Ondanks dat het op het totaal van 56.000 om een kleine groep gaat, kunnen de persoonlijke gevolgen groot zijn.

Loondispensatie

In de Wet Vereenvoudiging Wajong is via een aangenomen amendement geregeld dat mensen die met loondispensatie werken tenminste een totaalinkomen hebben gelijk aan het functieloon behorende bij de dienstbetrekking. De rekenregel bij loondispensatie die hiervoor zorgt blijkt echter tot onevenredig hoge uitkeringen te leiden in die situaties waar de Wajongere naast gedispenseerd loon ook andere inkomsten geniet zoals een andere uitkering, ander niet-gedispenseerd loon of inkomsten als zelfstandige. De rekenregel bij loondispensatie wordt hierop bijgesteld per 1 januari 2022. UWV zal de getroffen groep Wajongers, die momenteel een onbedoeld hoge uitkering genieten en waarvan de uitkeringshoogte per 1 januari 2022 zal worden verlaagd, hier tijdig over benaderen.

---

²⁰ Kamerstukken II 2020/2021, 35213, nr. 37

²¹ Kamerstukken I 2020/2021, 35213, T, p. 6

²² Kamerstukken I 2019/2020, 35213, P.

UWV sluit niet uit dat er enkele Wajongers zullen zijn voor wie UWV het onverantwoord acht om direct per 1 januari 2022 de uitkeringshoogte drastisch te verlagen. In schrijnende situaties zal UWV daarom maatwerk toepassen. Voor die burgers zal UWV in overleg met de betrokkenen het oude wettelijke uitkeringsbedrag vanaf de inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel in stappen afbouwen naar het nieuwe wettelijke uitkeringsbedrag, zodat de Wajonger niet in één keer te maken krijgt met een grote wijziging in zijn financiële situatie.

Overgangsrecht voor een specifieke groep

De Eerste Kamer heeft verzocht om met een aparte regeling te komen voor Wajongers die het perspectief hadden in te stromen in de voortgezette werkregeling maar dat door de Wet vereenvoudiging Wajong niet meer kunnen.²³ Het gaat om de groep in de Wajong2010 die zes jaar voor inwerkingtreding van de Wet vereenvoudiging Wajong aaneengesloten inkomen heeft gehad. In de voortgezette werkregeling wordt het inkomen van een Wajonger die meer dan 20% WML verdient onder voorwaarden aangevuld tot 100% WML. Voor de genoemde specifieke groep Wajongers wordt het garantiebedrag gebaseerd op een situatie als ware zij ingestroomd in de voortgezette werkregeling. Dit betekent dat de Wajongers om wie het gaat een hoger garantiebedrag en daarmee mogelijk een hogere uitkering krijgen. Deze aparte berekening kost menskracht van UWV en is in het tweede kwartaal van 2021 opgepakt.

Overstappers

In juli 2021 begint UWV met de overstapgesprekken van oWajongers (Wajongers die voor 2010 zijn ingestroomd) die mogelijk een financieel voordeel hebben bij overstappen naar de Wajong2010. Het gaat om de Wajongers die door het langer openstellen van de overstaptermijn pas in het najaar van 2020 een overstap hebben aangevraagd.²⁴ Voor het voeren van die overstapgesprekken moeten uitkeringsdeskundigen van UWV berekeningen maken, daarna voeren arbeidsdeskundigen gesprekken met Wajongers. Om voldoende menskracht beschikbaar te houden voor reguliere taken van de uitvoering, het uitvoeren van de implementatie Wajong en de hier bovengenoemde uitzondering voor de specifieke groep is besloten de overstapgesprekken in de tweede helft van 2021 plaats te laten vinden. UWV rondt het proces in december 2021 af. Voor de Wajonger zijn de gevolgen van dit tijdspad voor de uitkering beperkt omdat overstappen met terugwerkende kracht uitgevoerd wordt. UWV moet uiteindelijk ongeveer 6.500 gesprekken voeren. Deze gesprekken leggen druk op de reguliere activerende dienstverlening en het aantal plaatsingen van Wajongers. Het blijft echter belangrijk om de Wajongers goed te informeren over de gevolgen van een overstap en zo ook over de effecten van een nabetaling met terugwerkende kracht op toeslagen en de inkomenssituatie.

Dienstverlening aan volledig en duurzaam arbeidsongeschikten en aan WW'ers met structurele functionele beperking

In haar knelpuntenbrief wet- en regelgeving geeft UWV aan dat wetgeving verhindert dat UWV bepaalde groepen kan ondersteunen op weg naar werk. UWV heeft inderdaad geen wettelijke taak om re-integratiedienstverlening in te zetten voor mensen in de IVA (WIA) en mensen die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben in de Wajong. Ik ben met UWV in gesprek of en op welke wijze activerende dienstverlening een zinvolle bijdrage kan leveren aan het activeren van mensen

---

²³ Kamerstukken I 2019/2020, 35213, Q.

²⁴ Kamerstukken II 2019/2020, 31224, nr. 43

waarvan eerder is vastgesteld dat zij geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben.

Daarnaast geeft UWV aan dat het momenteel niet mogelijk is om ingekochte re-integratieondersteuning aan te bieden aan WW-gerechtigden met een structureel functionele beperking, bijvoorbeeld mensen met een visuele of auditieve beperking. Het is niet de bedoeling dat kwetsbare werkzoekenden essentiële ondersteuning wordt ontzegd op basis van de bestaande wet- en regelgeving. SZW gaat daarom graag met UWV in gesprek om te bezien hoe vaak dit knelpunt voor komt, hoe dit uitpakt in de praktijk en wat de meest geschikte oplossing hiervoor is.

Stand van zaken WW-dienstverlening

De WW-dienstverlening combineert online dienstverlening, die voor alle werkzoekenden beschikbaar is, met aanvullende persoonlijke dienstverlening voor WW-gerechtigden die een grotere kans op langdurige werkloosheid hebben. Het uitgangspunt is dienstverlening op het juiste moment en op maat, gedurende de gehele WW-periode.

In de vorige Stand van de uitvoering²⁵ heb ik uw Kamer geïnformeerd over de uitdagingen voor de WW-dienstverlening vanwege de coronamaatregelen. De voornaamste uitdagingen voor UWV waren het blijven aanbieden van persoonlijke dienstverlening via digitale en telefonische kanalen, alsmede het inspelen op een aanzienlijk hogere instroom in de WW. UWV heeft het afgelopen jaar de persoonlijke dienstverlening omgezet van face-to-face naar online beeldbellen. Ook is het aantal adviseurs werk aanzienlijk opgeschaald.

De genomen maatregelen van UWV, alsmede de relatief beperkte groei in WW-aanvragen ten opzichte van de verwachte aantallen, hebben ertoe geleid dat de WW-dienstverlening tijdens de coronaperiode overeind is gebleven. Verdergaande maatregelen zijn daarom niet nodig gebleken in het afgelopen half jaar. Wel blijven de afspraken hierover tussen UWV en SZW de komende tijd van kracht, zodat de maatregelen indien nodig kunnen worden ingezet bij een onverwachte en acute piek in de WW-instroom.

Naast de inspanningen naar aanleiding van de coronacrisis blijft UWV zich inzetten om de dienstverlening kwalitatief en kwantitatief te verbeteren. UWV heeft in de afgelopen periode verder ingezet op het verhogen van de productiviteit van de adviseurs door middel van het terugdringen van indirecte uren en het verminderen van no-showafspraken. Ook wordt er gewerkt aan de kwaliteit van de dienstverlening door middel van extra aandacht voor vakmanschap bij de adviseurs. De succesvolle implementatie van de hier genoemde verbetermaatregelen biedt vertrouwen dat de WW-dienstverlening ook na de coronacrisis op het gewenste niveau staat.

Met de hiervoor genoemde maatregelen en inspanningen en met verwijzing naar de brieven van het kabinet van 28 augustus 2020²⁶ en 23 september 2020²⁷, heb ik voldaan aan de uitvoering van de motie van het lid Van Brenk van 28 mei 2020²⁸.

---

²⁵ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

²⁶ Kamerstukken II 2019/2020, 35420, nr. 105

²⁷ Kamerstukken II 2019/2020, 35420, nr. 134

²⁸ Kamerstukken II 2019/2020, 35420, nr. 54

Sollicitatieverplichting WW

In haar knelpuntenbrief kaart UWV de effectiviteit van de sollicitatieplicht in een specifieke situatie aan. Omdat de vraag over de effectiviteit van de sollicitatieplicht breder is en die effectiviteit niet eerder volledig is onderzocht, bestaat bij UWV en bij mij de wens en het voornemen om een onderzoek naar de werking van de sollicitatieplicht in de praktijk uit te voeren. De resultaten van zo'n onderzoek zijn noodzakelijk om op onderbouwde wijze beleidsmatige keuzes te kunnen maken over de inrichting van de sollicitatieplicht. Ik ben voornemens de voorbereidingen van dat effectiviteitsonderzoek nog voor de zomer op te starten. Uiteraard zal ik uw Kamer over de uitkomsten van het onderzoek informeren.

Analyse vereenvoudiging WW

Er zijn sinds de inwerkingtreding van de WW (1987) meerdere grote wijzigingen in het stelsel van de WW doorgevoerd. Dit heeft ervoor gezorgd dat de WW en de onderliggende regelgeving complex is geworden. Niet alleen de werkloze werknemer die een uitkering aanvraagt, heeft te maken met deze complexiteit, maar ook UWV. In de knelpuntenbrief beschrijft UWV situaties die UWV niet kan uitvoeren conform WW wet- en regelgeving, omdat bepalingen in de WW niet meer aansluiten op de wijze waarop werkgevers hun salarisadministratie inrichten. Zoals de vaststelling van de wekeneis en het gemiddeld aantal arbeidsuren. Op grond van artikel 17 Werkloosheidswet ontstaat het recht op WW als de werknemer in de 36 kalenderweken onmiddellijk voorafgaand aan de eerste dag van werkloosheid in ten minste 26 kalenderweken ten minste één arbeidsuur per kalenderweek heeft. Het overgrote deel van de WW-aanvragen gaat via een elektronische aanvraag, de zogenaamde e-intake. Bij dit aanvraagproces wordt gebruik gemaakt van de informatie uit de polisadministratie. De polisadministratie bevat echter geen gegevens over arbeidsuren per kalenderweek (alleen per maand of vierwekenperiode). UWV maakt in de uitvoeringspraktijk daarom gebruik van verloonde uren per loonaangiftetijdvak van een kalendermaand of een vierwekenperiode om de wekeneis en het gemiddeld aantal arbeidsuren te benaderen. Op basis van de gegevens uit de polisadministratie wordt een berekening gemaakt of de aanvrager aan de wekeneis voldoet met het dienstverband van de geselecteerde laatste werkgever.

Onder andere de voorbeelden die UWV in de knelpuntenbrief noemt, zijn aanleiding om de mogelijkheden van vereenvoudiging van de WW te onderzoeken en dit onderzoek breder te trekken dan de concrete voorbeelden die UWV in de brief noemt. De wens bestaat om dit onderzoek te doen vanuit verschillende perspectieven: vanuit het perspectief burger, werkgevers en de uitvoering. De door UWV aangedragen voorbeelden rondom vaststelling van de wekeneis en het gemiddeld aantal arbeidsuren worden ook meegenomen in dit vereenvoudigingstraject. Omdat er nu niet een simpele oplossing is voor deze twee knelpunten, worden de hierboven genoemde werkwijzen van UWV als tijdelijke oplossingen gedoogd totdat dit onderzoek tot vereenvoudiging is afgerond.

De WW is op onderdelen ingewikkeld, juist om maatwerk te kunnen bieden aan specifieke groepen zodat hen eveneens bescherming wordt geboden tegen de gevolgen van loonverlies tijdens werkloosheid. Een aandachtspunt bij dit onderzoek is dat vereenvoudiging ten koste kan gaan van gerichtheid en bepaalde groepen hiermee buiten de boot kunnen vallen. Verschillende perspectieven kunnen andere belangen hebben en deze kunnen botsen. Dit kan ons voor lastige keuzes gaan stellen. Het is daarom belangrijk zo'n vereenvoudigingstraject grondig aan te pakken en een goede analyse te maken van de verschillende complexiteiten en knelpunten. Op basis van de analyse breng ik vervolgens verschillende opties voor

vereenvoudiging in kaart. Ik zal bij de uitwerking sociale partners en UWV betrekken. De aanpak van dit vereenvoudigingstraject zal worden uitgewerkt in een plan. Het betrekken van burgers maakt ook onderdeel uit van dit plan. Zodra dit plan van aanpak gereed is, zal dit aan uw Kamer worden voorgelegd.

In de knelpuntenbrief beschrijft UWV daarnaast de situatie bij een WW-beoordeling waar de wettelijk verplichte controle op arbeidsrechtelijke aspecten arbeidsintensief is. Voorbeelden hiervan zijn de controles op de gehanteerde opzegtermijn en de ketenbepaling. De inzet van UWV is om hier tot een pragmatische aanpak van controle te komen, waarbij meer balans is tussen controle-intensiteit en rechtmatigheidsrisico's. Ik onderschrijf het belang van het vinden van deze balans en ondersteun de inzet van steekproefsgewijze controles waar dat vanuit rechtmatigheidsoptiek verantwoord is. Over de intensiteit van de controles en de inrichting van deze steekproefsgewijze controles bij de onderwerpen opzegtermijn en de ketenbepaling ga ik in gesprek met UWV. In een volgende Stand van de uitvoering informeer ik uw Kamer over de inrichting van deze controles.

3.2 Dienstverlening SVB

Herstelactie kindgebonden budget: nabetalings met een buitenland-component
Sinds 2019 vindt de hersteloperatie kindgebonden budget plaats. Deze hersteloperatie vindt plaats als gevolg van een omissie in de uitvoering van de Belastingdienst/Toeslagen. De toenmalige staatssecretaris heeft uw Kamer over de aanpak en afronding van deze hersteloperatie geïnformeerd.²⁹ Het herstel betreft ook ouders waarbij sprake is van een buitenland-component. Hierover heeft uw Kamer een motie van de Kamerleden Omtzigt en Bruins aangenomen.³⁰

In de uitvoering van de hersteloperatie is een beroep gedaan op de SVB. De SVB heeft in de eerste plaats bijgedragen aan het vaststellen van het recht op kindgebonden budget met terugwerkende kracht door het opnieuw leveren van gegevens over rechthebbenden kinderbijslag aan Toeslagen over de herstelperiode 2013-2017.³¹ Daarnaast heeft de SVB handmatige werkzaamheden uitgevoerd in de rol van uitvoerder van de gezinsbijslag. Verder zal de SVB, in de rol van verbindingsorgaan voor Nederland, de zusterorganen informeren over de herstelbetalingen. Deze werkzaamheden zijn voor een groot deel afgerond, maar naar verwachting lopen de laatste werkzaamheden nog door tot in 2022.

Voor een kleine groep ouders heeft nog geen herstel plaatsgevonden omdat hiervoor de benodigde gegevens ontbreken. Voor deze groep ouders is de SVB verzocht om de Belastingdienst/Toeslagen te ondersteunen om deze gegevens waar mogelijk aan te vullen. Zowel de Belastingdienst/Toeslagen als de SVB hebben aangegeven dat de voorgestelde werkwijze een langdurig en arbeidsintensief traject is met een onzekere uitkomst.³² Inmiddels heeft de SVB, nadat door de SVB een privacy impact analyse is uitgevoerd, gegevens ontvangen van de Belastingdienst/Toeslagen en de aanvullende gegevens geleverd aan de Belastingdienst/Toeslagen. De Belastingdienst/Toeslagen kan hiermee de meeste ouders benaderen om de benodigde gegevens alsnog te completeren. Op basis van deze gegevens wordt, indien mogelijk, alsnog de gezinstoeslag over de te herstellen

---

²⁹ Kamerstukken II 2018/2019, 35010, nr. 17 en Kamerstukken II, 2020/2021, 31066, nr. 785

³⁰ Kamerstukken II 2018/2019, 35010, nr. 21

³¹ Het ontvangen van kinderbijslag is een voorwaarde om aanspraak te maken op kindgebonden budget.

³² Kamerstukken II 2020/2021, 31066, nr. 785

jaren vastgesteld. De SVB zal daarin haar reguliere taken uitvoeren. Uw Kamer wordt, zoals eerder toegezegd, eind 2021 over de voortgang geïnformeerd.

Leefvormen binnen de AOW: duurzaam gescheiden leven

Op 31 maart 2021 is de verkenning leefvormen in de AOW aangeboden aan uw Kamer.³³ In deze verkenning zijn drie varianten uitgewerkt om het partnerbegrip voor de AOW te vereenvoudigen. Het gaat om het individualiseren van de AOW, het adres als uitgangspunt en het toepassen van het partnerbegrip dat geldt voor de toeslagen. Naast deze varianten is een aantal opties beschreven om verbeteringen binnen het huidige stelsel door te voeren. De SVB heeft in haar knelpuntenbrief aangegeven dat het vanuit het burger- en uitvoeringsperspectief van groot belang is dat door een volgend kabinet gevolg wordt gegeven aan de verkenning.

In de vorige Stand van de uitvoering is in dit verband in het bijzonder ingegaan op de positie van mensen die duurzaam gescheiden leven (DGL), omdat de partner in een verpleeghuis is gaan wonen.³⁴ Zij kunnen de SVB verzoeken om als DGL te worden beschouwd. Beide partners ontvangen dan de AOW voor een alleenstaande (70% van het van het netto-referentieminimumloon), in plaats van een AOW-uitkering voor gehuwden (50% van het van het netto-referentieminimumloon). Maar deze wijziging heeft ook gevolgen voor de inhouding eigen bijdrage voor de Wet langdurige zorg (Wlz), de eigen bijdrage voor het beschermd wonen vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de toeslagen en de inkomstenbelasting. Hierdoor is het voor mensen niet goed te overzien wat de gevolgen zijn van een verzoek om als DGL te worden beschouwd. Ook konden mensen tot voor kort niet terugkomen op het verzoek het ongehuwdenpensioen te ontvangen, als het financieel nadelig uitpakt. De leden van Brenk (50Plus) en Peters (CDA) hebben met hun motie van 30 juni 2020 verzocht om een betere informatievoorziening in deze situatie, waarbij financiële consequenties inzichtelijk worden gemaakt voor burgers.³⁵

De SVB heeft een aantal stappen gezet:

1. *Verbeteren informatievoorziening*

Allereerst zijn de brieven verduidelijkt door mensen nadrukkelijker te wijzen op de mogelijke gevolgen van het verzoek om als DGL te worden beschouwd. Daarnaast is in het toekenningsproces nu ingebouwd dat de SVB checkt of iemand zich heeft laten informeren over consequenties voor eigen bijdrage Wlz en toeslagen. Tot slot onderzoekt Novum, het innovatielab van de SVB, samen met het CAK en de Belastingdienst of de complexe financiële gevolgen voor burgers eenvoudig inzichtelijk kunnen worden gemaakt.

2. *Beleidsaanpassing*

De SVB heeft besloten tot een maatwerkregeling voor burgers die willen terugkomen op hun verzoek. Het beleid is nu gewijzigd, waardoor mensen het gehuwdenpensioen weer kunnen aanvragen als DGL financieel onvoordelig uitpakt. De SVB heeft alle mensen die hebben verzocht om als DGL te worden beschouwd, medio mei 2021 geïnformeerd. De SVB heeft op verzoek van de burger in 188 gevallen (status 1 juni 2021) de AOW omgezet naar de AOW voor gehuwden.

3. *Gegevensuitwisseling*

Sinds begin 2021 vindt tussen de SVB en het CAK tweemaandelijks een gegevensuitwisseling plaats van mensen die DGL geregistreerd staan bij de

³³ Kamerstukken II 2020/2021, 32043, nr. 558

³⁴ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

³⁵ Kamerstukken II 2019/2020, 24515, nr. 545

SVB. Hiermee wordt beoogd dat het CAK de juiste eigen bijdrage toepast en worden naheffingen voorkomen. Uit de eerste bestandsvergelijking zijn zo'n 3.000 mensen naar voren gekomen die hun gewijzigde leefvorm niet hebben doorgegeven bij het CAK. Uw Kamer is met de brief van 12 mei jl. van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geïnformeerd over deze situatie en de aanpak van het CAK en de SVB.³⁶

Kostendelersnorm in de AIO en Anw

De SVB constateert in haar knelpuntenbrief wet- en regelgeving dat er ongewenste situaties optreden voor burgers met een AIO- of Anw-uitkering als gevolg van de kostendelersnorm. Medebewoners die ouder zijn dan 21 jaar én geen opleiding volgen, tellen mee als kostendelers. De uitkeringshoogte wordt daarop aangepast. Indien medebewoners zelf geen inkomen of vermogen hebben, kunnen zij aanspraak maken op een bijstandsuitkering. Ook als zij jonger zijn dan 27 jaar. In heel specifieke gevallen kan toegang op een bijstandsuitkering worden ontzegd. Dat is het geval als een jongere onder de 27 jaar een opleiding kan gaan volgen, maar dat niet doet of indien hij/zij de verplichtingen met betrekking tot het accepteren van arbeid niet na wil komen. Het signaal van de SVB met betrekking tot de kostendelersnorm sluit aan bij een bredere verkenning naar de vormgeving van de kostendelersnorm in onder meer de Participatiewet. Over deze verkenning is uw Kamer onlangs geïnformeerd³⁷.

Kinderbijslag na een scheiding

In de knelpuntenbrief signaleert de SVB een knelpunt bij de kinderbijslag in het geval ouders gaan scheiden. Medewerkers van de SVB spreken ouders die, begrijpelijk, zich niet volledig bewust zijn van de juridische relatie tussen de kinderbijslag en het kindgebonden budget.

Wanneer ouders gaan scheiden komt er veel op hen af. Mediators zijn doorgaans het eerste aanspreekpunt voor ouders, omdat ze afspraken over de kinderen moeten vastleggen in een ouderschapsplan dat zij dienen op te stellen. Het is belangrijk dat ouders daarin ook afspraken opnemen over de verdeling van de kinderbijslag en het kindgebonden budget. Zoals de SVB ook aangeeft is het voor ouders niet altijd helder dat de ouder wiens formele recht op kinderbijslag tot uitbetaling komt ook het kindgebonden budget krijgt uitbetaald. Vanaf het moment dat er geen toeslagpartner meer is, kan er aan kindgebonden budget jaarlijks een bedrag van maximaal ruim €3200 aan ALO (Alleenstaande ouder)-kop bijkomen. Het is afhankelijk van het inkomen en de huishoudsituatie of een ouder na scheiding in aanmerking komt voor kindgebonden budget en welke ouder het hoogste bedrag zal ontvangen. Het kindgebonden budget dat een ouder ontvangt telt mee als inkomen voor de draagkrachtberekening en wordt zo verrekend in de bijdrage in de kosten van het kind (kinderalimentatie) van de andere ouder. Het is voor beide ouders daarom belangrijk dat de voor hen meest passende verdeling van de beide kindregelingen wordt gehanteerd.

Het is helaas niet helemaal te voorkomen dat ouders het toch achteraf oneens zijn over de verdeling van de kindregelingen, zeker als de financiële omstandigheden wijzigen en de ouders langer uit elkaar zijn. De koppeling van de kinderbijslag en het kindgebonden budget maakt de uitvoering van het kindgebonden budget eenvoudiger, doordat voor een groot aantal gegevens vertrouwd kan worden op de toekenning van de kinderbijslag. Tegelijkertijd is die koppeling voor gescheiden ouders niet altijd helder.

³⁶ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 648

³⁷ Kamerstukken II 2020/2021, 34352, nr. 211

Goede voorlichting aan ouders die gaan scheiden, maar ook aan de mediators die hen daarbij helpen, zorgt ervoor dat ouders de juiste keuze kunnen maken. Het is belangrijk om in gezamenlijkheid met Toeslagen te blijven investeren in zo persoonlijk mogelijke en op elkaar afgestemde voorlichting.

Kinderbijslag aan arbeidsmigranten

De SVB spreekt in de knelpuntenbrief haar zorgen uit over een hogere toekenning van het kindgebonden budget in internationale situaties, omdat gegevens over partner, inkomen en vermogen niet, niet volledig of tijdig meewegen en signaleert dat dit niet de bedoeling van de wet kan zijn.

Het is de taak van de Belastingdienst/Toeslagen om het recht op kindgebonden budget vast te stellen en de hoogte van de toeslag te bepalen. Voor de vaststelling worden adresgegevens en gegevens over een eventueel huwelijk of geregistreerd partnerschap en ouder-kindrelaties uit de BRP gebruikt.

Voor situaties waarin beide partners in Nederland wonen, kan het toeslagpartnerschap met deze gegevens vrijwel altijd worden vastgesteld. Wanneer sprake is van arbeidsmigranten met een mogelijke partner in het buitenland is een juiste vaststelling en toekenning van het kindgebonden budget complex en niet altijd goed mogelijk. Vanaf 2015, met de invoering van de ALO (Alleenstaande Ouder)-kop, is gezocht naar oplossingen. Er zijn maatregelen genomen om het toeslagpartnerschap beter te kunnen vaststellen om daarmee onterechte toekenning van een ALO-kop te voorkomen. Ook de SVB heeft daarin een rol gespeeld.

Helaas zijn er geen gemakkelijke structurele oplossingen. Dit is het gevolg van een toeslagenstelsel met voorschotten, sterke inkomensafhankelijkheid en veel complexe grondslagen in combinatie met een automatische verwerking van gegevens die sterk afhankelijk zijn van een volledige en juiste registratie van partnergegevens die niet gemakkelijk voor handen zijn.

Echter blijft alles erop gericht om, binnen de beperkingen van het stelsel, te voorkomen dat burgers geconfronteerd worden met hoge terugvorderingen. Daarom blijven de Belastingdienst/Toeslagen en mijn departement zich inzetten voor verdere verbeteringen. Het afgelopen jaar is het (deel)proces van verrekening van de buitenlandse bijlagen met de Nederlandse gezinsbijlagen onderzocht waarin de SVB een taak heeft. Samen met de SVB en Belastingdienst/Toeslagen zijn oplossingsrichtingen geformuleerd om dit proces te vereenvoudigen. Ik verwacht dit jaar met de uitwerkingen en eventuele voorstellen tot verbetering te komen.

Verzekeringsvaststelling arbeidsmigranten

Het signaal van de SVB in de knelpuntenbrief is dat buitenlandse uitzendkrachten regelmatig kinderbijslag mislopen omdat ze (toevallig) niet verzekerd zijn op de peildatum van een kwartaal, of op de eerste dag van de maand waarin arbeid wordt verricht. Naar aanleiding van dit signaal wil ik met de SVB gaan bekijken of een oplossing mogelijk is voor deze problematiek. Ik zal uw Kamer over de voortgang informeren via de Stand van de uitvoering.

Dubbele kinderbijslag intensieve zorg

De SVB wijst in haar knelpuntenbrief op de complexiteit van de dubbele kinderbijslag intensieve zorg. Op 29 april 2021 heb ik uw Kamer geïnformeerd over

een onderzoek naar deze regeling.³⁸ In de kabinetsreactie is toegelicht dat de regeling in algemene zin goed werkt maar er ook ruimte is voor verbetering. Een belangrijk aspect is de complexiteit van de regeling voor ouders. In de kabinetsreactie zijn drie vervolgacties opgenomen, om te onderzoeken hoe de regeling kan worden vereenvoudigd. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de SVB en het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Eén van die vervolgacties betreft het verbeteren van de informatievoorziening, een knelpunt dat ook door de SVB wordt geadresseerd. Daarnaast geeft de SVB aan dat het niet mogelijk is om de DKIZ met terugwerkende kracht aan te vragen en noemt de SVB het gebruik van aanvullende indicaties uit het zorgdomein een mogelijkheid voor vereenvoudiging. Ik neem deze twee onderwerpen mee in de verdere uitwerking van de vervolgacties die aangekondigd zijn in de kabinetsreactie van 29 april.

Algemene Kinderbijslagwet+ (AKW+)

Tevens signaleert de SVB in haar knelpuntenbrief dat bijstandsgezinnen nooit in aanmerking komen voor AKW+ en alleenstaanden altijd, ongeacht het inkomen van de alleenstaanden. De SVB krijgt hier vragen over van ouders en gemeenten.

Het door de SVB afgegeven signaal is voor mij een bekend signaal. Het is begrijpelijk dat dit tot vragen van ouders en gemeenten kan leiden. Het extra jaarbedrag aan kinderbijslag is bedoeld voor alleenverdienershuishouden³⁹ met een thuiswonend kind dat intensieve zorg nodig heeft. De reden voor deze ondersteuning is dat een alleenverdienershuishouden, als gevolg van fiscale maatregelen om de arbeidsparticipatie en de economische zelfstandigheid van vrouwen te vergroten, in besteedbaar inkomen achterbleef bij tweeverdieners en alleenstaande ouders. Deze huishoudens, als ook alleenstaanden in een gelijke situatie, behoren niet tot de doelgroep waarvoor gestreefd wordt naar een toename van de arbeidsparticipatie. Ouders die het zelf verzorgen van hun chronisch zieke of gehandicapte kind belangrijker vinden dan de arbeidsparticipatie van beide partners, moeten hierbij geen (financiële) belemmering ondervinden. Als een huishouden bestaat uit een ouder die alleenverdiener is en de andere ouder niet meer verdient dan een €5072,- (2021) bestaat recht op de AKW+. Dit bedrag sluit aan bij de inkomensgrens voor de inkomensafhankelijke combinatiekorting en is gekozen omdat deze korting bedoeld is voor tweeverdieners. Huishoudens in situaties waarin wel sprake is van de wens tot arbeidsparticipatie van een van beide ouders komen niet in aanmerking voor de AKW+. De door de SVB aangedragen casus betreft zo'n situatie.

Terugdringen niet-gebruik AIO

In de vorige Stand van de uitvoering is aangegeven dat het niet-gebruik van de Aanvullende inkomensvoorziening voor ouderen (AIO) langs drie sporen wordt aangepakt.⁴⁰ De AIO is bijstand voor ouderen die door de SVB aan ouderen kan worden verleend die geen volledige AOW hebben opgebouwd en/of van wie de partner nog niet AOW-gerechtigd is, wanneer ze als huishouden onvoldoende andere middelen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien. Ze hebben met andere woorden niet voldoende aanvullend pensioen opgebouwd, nemen niet genoeg pensioenvoorzieningen uit het buitenland mee of hebben geen toereikende andere inkomens- en vermogensbronnen om hun (onvolledige) AOW aan te vullen tot boven het sociaal minimum. De Algemene Rekenkamer constateerde dat het niet-

---

³⁸ Kamerstukken II 2020/2021, 34104, nr. 332

³⁹ Middels amendement zijn daaraan de alleenstaande ouders met een thuiswonend en zorgintensief kind aan toegevoegd.

⁴⁰ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

gebruik van de AIO hoog was.⁴¹ Dat betekent dat een groep kwetsbare ouderen waarschijnlijk in armoede verkeert.

De SVB constateert in haar knelpuntenbrief wet- en regelgeving dat de SVB de groep van mogelijke AIO-gerechtigden onvoldoende in beeld heeft, omdat de SVB niet over inkomens- en vermogensgegevens beschikt. De SVB geeft aan dat de aanpak van het niet-gebruik hierdoor onvoldoende oplevert. Het signaal van de SVB heeft mede geleid tot een meersporenaanpak om het niet-gebruik terug te dringen. Een gerichte benadering van mensen die nog geen gebruik maken van de AIO, maar daar wel recht op hebben, maakt hier onderdeel van uit.

De drie sporen om niet-gebruik terug te dringen zijn verdiepend onderzoek om meer inzicht te krijgen in de achtergronden van het niet-gebruik; ontwikkeling van een nieuwe, gerichte inzet van gegevensuitwisseling voor de benadering van burgers die geen beroep op de AIO doen, maar er misschien wel recht op hebben; en het versterken van bestaande uitvoeringsprocessen.

In het eerste spoor, het onderzoeksspoor, heeft het CBS in opdracht van SZW samen met de SVB uitgebreid onderzoek afgerond naar het recht op en het niet-gebruik van de AIO. Dat heeft geresulteerd in een statistisch dashboard dat gepubliceerd is op de website van het CBS: [Recht en gebruik AIO, 2017 en 2018 \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl/nieuws/2019/04/recht-en-gebruik-aio-2017-en-2018).

Uitkomst van dit onderzoek is dat het geschatte niet-gebruik van de AIO voor het jaar 2018 circa 30% was (ca. 19.500 huishoudens). Dat is lager dan wat de Rekenkamer vond voor het jaar 2017, wat heeft te maken met het gebruik van andere gegevensbestanden en modellen, die beter aansluiten bij de wijze waarop de SVB de AIO uitvoert. Van belang is dat het hierbij gaat om een benadering – zowel in het onderzoek van het CBS als het eerdere onderzoek van de Algemene Rekenkamer kunnen mensen in het geschatte niet-gebruik zijn meegeteld die nader beschouwd toch geen recht op AIO zouden hebben, bijvoorbeeld omdat in het onderzoek geen informatie over vermogen in het buitenland kon worden meegenomen. Desondanks gaat het nog steeds om een aanzienlijke groep ouderen waarvoor het wenselijk is dat het niet-gebruik wordt teruggedrongen.

Uitkomst van het onderzoek is ook dat er – behalve de financiële positie – geen geschikte achtergrondkenmerken zijn gevonden op basis waarvan de SVB niet-gebruikers gericht kan benaderen dan ze nu al doet. Het gaat om een heel specifieke groep, minder dan 1% van de AOW'ers. Deze uitkomst onderstreept het belang van de uitwisseling van inkomensgegevens. Met die informatie kan de SVB niet-gebruikers waarschijnlijk wel gericht benaderen.

In het tweede spoor, het ontwikkelingsspoor, heeft het innovatielab NOVUM van de SVB met UWV, SVB, TNO en SZW een *proof of concept* opgeleverd voor nieuwe technologie waarmee de uitwisseling van inkomensgegevens binnen de kaders van het privacy-recht vormgegeven zou kunnen worden. Daarmee wordt invulling gegeven aan de motie Peters c.s. om burgers gericht te wijzen op de mogelijkheden van de AIO en ervoor te zorgen dat hierbij geen privacy-problemen ontstaan.⁴² Op dit moment wordt de technologie uitgewerkt naar een pilot die daadwerkelijk in de praktijk zou kunnen worden gebracht, inclusief de bijbehorende (tijdelijke) regelgeving, toetsing op de privacy-impact, advisering door de Autoriteit

⁴¹ Kamerstukken II 2019/2020, 29389, nr. 97

⁴² Kamerstukken II 2019/2020, 24515, nr. 545

Persoonsgegevens en het gericht benaderen van een selecte groep van potentiële AIO-gerechtigden. De pilot is voor komend jaar voorzien.

Het derde spoor is gericht op de verdere versterking van bestaande uitvoeringsprocessen. Hierbij is informatie over de AIO in communicatiemiddelen richting huidige en toekomstige AOW-gerechtigden uitgebreid, heeft de AIO ook meer aandacht gekregen in 'mijn pensioenregister.nl', is er contact met belangenorganisaties om intermediairs en leden te informeren en is de informatievoorziening op internet verbeterd. Dit sluit aan bij de motie Kuzu c.s. om alle burgers proactief over de AIO te informeren.⁴³ Persoonlijke contacten en voorlichtingsbijeenkomsten stonden vanwege corona noodzakelijkerwijs op een laag pitje. Gewerkt wordt aan een eenvoudiger, digitale aanvraagprocedure via internet, waar nu nog uitsluitend sprake is van schriftelijke formulieren. Succesvolle samenwerkingsprojecten met gemeenten worden uitgebreid naar andere gemeenten.

Schuldenpreventie bij beslaglegging

Door de coronacrisis lopen meer mensen het risico op financiële problemen. Het is van belang om dit zoveel mogelijk te voorkomen. Dienstverlening op maat is hiervoor noodzakelijk. De SVB is een van de publieke dienstverleners die hier het voortouw in neemt. Als de SVB beslag moet leggen op een uitkering, dan neemt een medewerker telefonisch contact op met de uitkeringsgerechtigde. Indien dat niet lukt omdat de SVB geen telefoonnummer heeft van de uitkeringsgerechtigde of deze niet opneemt, stuurt de SVB hem of haar een kaartje met het verzoek om contact op te nemen met de SVB. Dit is een effectief middel gebleken om in contact te komen. Op deze manier onderzoekt de SVB of de uitkeringsgerechtigde weet dat er beslag wordt gelegd op een deel van de uitkering en of dit een (financieel) probleem oplevert. Indien dit het geval is wordt er samen met de uitkeringsgerechtigde gezocht naar passende hulpverlening, bijvoorbeeld door het inschakelen van de gemeente waar hij of zij woont.

Landelijke uitrol van pilots dienstverlening

Pilot vrouwenopvang

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer geïnformeerd over de succesvolle pilot die is uitgevoerd om cliënten in een vrouwenopvang sneller te laten beschikken over kinderbijslag en kindgebonden budget.⁴⁴ De pilot is uitgevoerd door de SVB, Belastingdienst/Toeslagen en vrouwenopvang Moviera in Oosterbeek. Wegens het succes van de pilot is besloten om de versnelde werkwijze voor cliënten in een opvang landelijk in te voeren. Dit gebeurt in drie fases. Op 1 juni jl. is gestart met het project en wordt de pilot gefaseerd ingevoerd. In de volgende Stand van de uitvoering informeer ik uw Kamer over de voortgang.

Pilot Anw 'Op weg naar de arbeidsmarkt'

De pilot 'Op weg naar de arbeidsmarkt', uitgevoerd door de SVB in samenwerking met zes gemeenten, is in 2020 afgerond en geëvalueerd. De pilot richtte zich op personen die recht hebben op een uitkering op grond van de Algemene Nabestaandenwet (Anw) met geen of een klein neveninkomen. Bij ongewijzigde omstandigheden zijn deze Anw-gerechtigden op termijn aangewezen op de Participatiewet op het moment dat de Anw-uitkering wordt beëindigd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning bij de re-integratie naar werk als Anw-gerechtigden hier behoefte aan hebben.

⁴³ Kamerstukken II 2020/2021, 29389, nr. 104

⁴⁴ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

De SVB constateert in haar knelpuntenbrief het belang van tijdige informatieverstrekking en re-integratie op de arbeidsmarkt. De pilot probeert de arbeidsparticipatie te stimuleren. In deze pilot hebben de SVB en gemeenten onderzocht wat de meest effectieve aanpak is om de doelgroep te informeren over de mogelijkheden voor ondersteuning die de gemeente kan bieden bij de re-integratie naar werk. Burgers die wilden participeren in de pilot zijn actief geïnformeerd door de SVB en indien zij interesse toonden in een mogelijk re-integratietraject, werden zij warm overgedragen aan gemeenten.

De positieve uitkomsten en bevindingen van de pilot gaven aanleiding tot landelijke uitrol van de werkwijze. Begin 2021 is besloten om dit jaar te starten met de uitrol. De SVB is inmiddels in gesprek met ongeveer 15 gemeenten variërend in grootte. Deze gemeenten reageerden positief en in gezamenlijkheid wordt gekeken hoe dit vorm kan krijgen. Naar verwachting volgt nadere opschaling van de uitrol dit jaar. In de volgende Stand van de uitvoering informeer ik uw Kamer over de voortgang.

Gevolgen Brexit voor de dienstverlening SVB

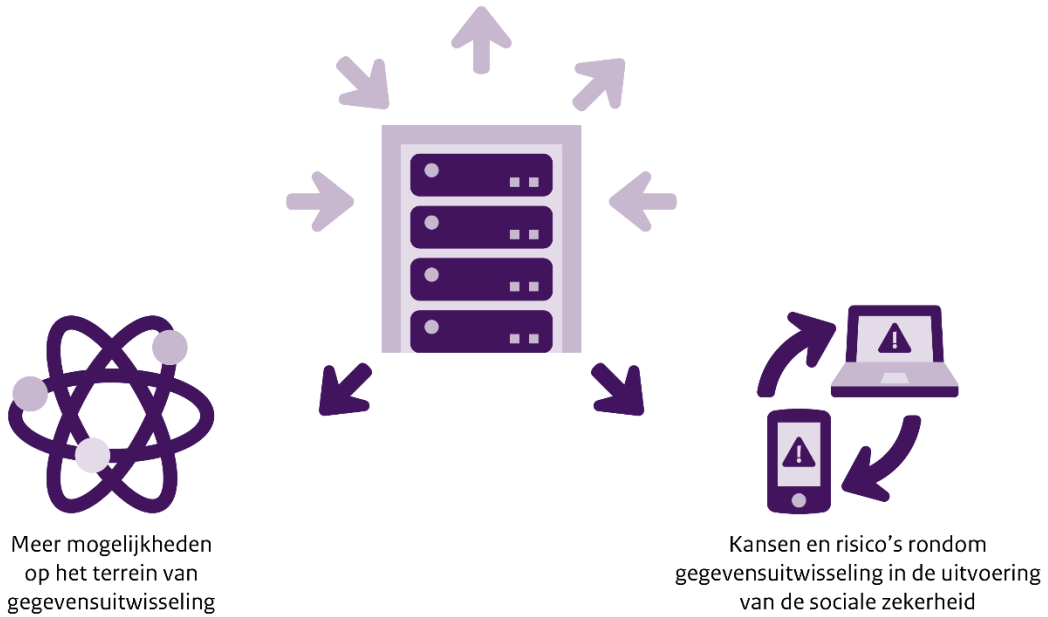
De Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk zijn op 24 december 2020 tot afspraken gekomen over de toekomstige relatie. Deze afspraken zijn neergelegd in het voorlopig vastgestelde Handels- en Samenwerkingsovereenkomst (HSO). De klanten van de SVB komen met de invoering van het nieuwe wettelijke kader voor sociale zekerheid, een belangrijke uitzondering daargelaten, niet in een nadeliger positie dan wanneer het Verenigd Koninkrijk lidstaat van de Europese Unie was gebleven. In veel gevallen zal ook in de toekomst nog het Terugtrekkingsakkoord (TA) van toepassing zijn op personen die uitkeringen hebben of aanvragen. Er zijn wel wijzigingen op het gebied van de Algemene Kinderbijslagwet (AKW). Gezinsbijslagen zijn niet geregeld in het HSO. Als het TA niet geldt, wordt teruggevallen op de voorwaarden van het nationale stelsel. In het Verenigd Koninkrijk wonende kinderen krijgen dan bijvoorbeeld geen recht op AKW. Ook de Wet langdurige zorg (Wlz) valt buiten de werkingssfeer. Dit heeft gevolgen voor verklaringen TPW (toepasselijke wetgeving) van de SVB die daardoor niet gelden voor alle volksverzekeringen. Mensen die in Nederland wonen houden wel hun rechten op AKW en Wlz op basis van nationale wetgeving. Zelfs als zij in het Verenigd Koninkrijk werken en daar voor andere takken van sociale zekerheid verzekerd zijn.

De Brexit heeft de complexiteit voor de uitvoering vergroot, omdat er nu drie regelingen met het Verenigd Koninkrijk van kracht zijn: ten eerste het bilateraal verdrag tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk, ten tweede het Terugtrekkingsakkoord en ten derde het protocol onder de Handels-en Samenwerkingsovereenkomst. Apart bezien is elke regeling niet bijzonder ingewikkeld, maar de uitvoering van de regeling in onderling verband is voor de SVB wel degelijk zeer complex.

Bestuurlijk akkoord ministerie van SZW en Instituut Asbestslachtoffers

Het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) adviseert de SVB over tegemoetkomingen voor mensen die ziek zijn geworden door asbest. In 2020 heeft mijn ministerie met het Instituut Asbestslachtoffers (IAS) een overeenkomst afgesloten die betrekking heeft op de financiering van verplichtingen die zouden kunnen voortvloeien uit een eventuele liquidatie van het IAS. In het akkoord is vastgelegd dat mocht het IAS liquideren, de kosten die daarmee gemoeid zijn gedekt worden uit het reeds op de balans van het IAS staande bestemmingsfonds SZW van €300.000. Alleen als dit fonds ontoereikend is, stelt het ministerie van SZW de benodigde extra middelen beschikbaar tot een maximum van €300.000.

Digitalisering en de toename van data zorgen voor

In dit hoofdstuk

Voortgang maatregelen loonaangifteketen

Voortgang maatregelen SONAR

Ontwikkelingen samenloop detentie en uitkering

Update datalekken UWV en SVB

Overige kansen en risico's gegevensuitwisseling

Vroegsignalering en gegevensuitwisseling bij burgers met schulden

Uitkomsten totaalrapportage beveiliging Suwinet

Ontwikkelingen data-initiatief SVB

Gegevensuitwisseling Europa (EESSI)

4 Kansen en risico's rondom gegevensuitwisseling

Door digitalisering en de toename van data is steeds meer mogelijk op het terrein van gegevensuitwisseling. Het belang van privacy en zorgvuldige gegevensbescherming is tegelijkertijd groot. In dit hoofdstuk ga ik in op de kansen en risico's die ik signaleer rondom gegevensuitwisseling in de uitvoering van de sociale zekerheid. Ook geef ik een eerste reactie op de knelpunten die UWV en SVB in de bijgevoegde brieven constateren, voor zover deze de gegevensuitwisseling aangaan. Over de uitkomst van de inventarisatie naar het gebruik nationaliteit in de uitvoering informeer ik uw Kamer in een afzonderlijke brief bij deze Stand van de uitvoering.

Eerder heb ik in de Signaleringsbrief van 28 juni 2019 aangegeven het voornemen te hebben om uw Kamer een brief rondom het thema privacy te sturen.⁴⁵ Daarin zou onder andere het voornemen om een wettelijke grondslag te creëren voor stelselmatig observeren en de inzet van technische hulpmiddelen (waaronder cameratoezicht) worden uitgewerkt. Deze brief heb ik vooralsnog niet aan uw Kamer gestuurd omdat het formuleren van een dergelijke visie niet past bij de demissionaire status van het kabinet.

4.1 Voortgang maatregelen loonaangifteketen

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer geïnformeerd over mogelijke maatregelen die door de partners in de loonaangifteketen zijn geïnventariseerd, om misbruikrisico's te onderkennen en te beperken.⁴⁶ Deze inventarisatie heeft plaatsgevonden naar aanleiding van het rapport van de commissie Loonaangifteketen. In dit rapport adviseert de commissie om fraudebestrijding en -preventie verder te ontwikkelen om zodoende meer evenwicht te brengen in de balans tussen dienstverlening, handhaving en efficiëntie in de Loonaangifteketen (LAK). Tevens informeerde ik u over de verschillende perspectieven en belangen van UWV en de Belastingdienst op het gebied van handhaving en de samenwerking in het algemeen binnen de loonaangifteketen.

Ten aanzien van de maatregelen ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik, gegevenskwaliteit en misbruikrisico's en specifieke actielijnen van UWV bezien de betrokken organisaties samen met de Staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst welke onderdelen van de maatregelen kansrijk zijn. Dit proces is werkenderwijs in gang gezet en hieronder vermeld ik de stand van zaken met betrekking tot deze maatregelen. De uitwerking van de mogelijke maatregelen noodzaakt tot een toets op maakbaarheid, haalbaarheid en mogelijke inpassing in plannings- en portfolio, voordat politiek-bestuurlijke besluitvorming plaatsvindt.

Ter bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik is het Analyseteam Gegevenskwaliteit LAK, onder verantwoordelijkheid van de keteneigenaren UWV en de Belastingdienst, gestart met de verkenning om misbruikrisico's die gerelateerd zijn aan de gegevens in de loonaangifte te detecteren. Het gaat om risico's met betrekking tot correctieberichten met terugwerkende kracht, gefingeerde dienstverbanden en nul-aangiften. Het team heeft de eerste stap inmiddels afgerond. Dit betreft een analyse van situaties waarin met behulp van oneigenlijk aanlever- en correctiegedrag manipulaties op gegevens in de polisadministratie

⁴⁵ Kamerstukken II 2018/2019, 26448, nr. 625

⁴⁶ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

uitgevoerd worden, die kunnen leiden tot onterechte vaststellingen van uitkeringen en teruggaven. De bevinding van deze analyse is dat een van de situaties zich in substantiële mate voordoet. Momenteel worden de mogelijkheden bezien om deze signalen die tot verzekerings-/premieplichtonderzoeken kunnen leiden, in behandeling te nemen. Van een tweede situatie is op basis van de resultaten geconcludeerd dat het risico beperkt is en daarom niet verder hoeft te worden onderzocht. Drie nieuwe signalen zullen wel door het team nader worden onderzocht. De verwachting is dat over de bevindingen hiervan eind dit jaar kan worden gerapporteerd. Het Ketenbureau dat optreedt namens de loonaangifteketen en uit medewerkers van de ketenpartners bestaat, speelt een belangrijke rol bij de inhoudelijke monitoring hiervan en heeft de regie op het rapportage- en verantwoordingsproces.

Met betrekking tot gegevenskwaliteit en misbruikrisico's is onder regie van het Afnemersoverleg (AOL) een werkgroep ingesteld, die zich richt op het in beeld brengen van de aard van fraude- en misbruikrisico's. Inmiddels is afgestemd om de activiteiten van deze werkgroep aan te laten sluiten bij de werkgroep Misbruik en Oneigenlijk gebruik polisgegevens (M&O). Gezamenlijk zullen zij risico's inventariseren, waarna ze deze ook gaan prioriteren. Hierbij vindt weging op omvang en maatschappelijk belang plaats.

Het Ketenbureau beziet daarnaast welke verbeteringen er mogelijk zijn om fouten in de aanlevering te verminderen door middel van een BSN-verificatiepunt. Om dit te bewerkstelligen, is besloten om samen met de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) een onderzoek uit te voeren naar een mogelijkheid om inhoudingsplichtigen aan te sluiten op het BSN-nummerregister. Hiertoe heeft een overleg tussen de ministeries van BZK en Financiën en het Ketenbureau plaatsgevonden. De acties ten aanzien van het versneld digitaal terugkoppelen zijn ingepland voor 2022. Een voorlopige oplossingsrichting wordt getoetst op haalbaarheid door - in eerste instantie - zowel de Belastingdienst als UWV.

Bij de specifieke actielijnen van UWV gaat het om het doorvoeren van een risico-assessment, positioneren van het strategisch frauderisicomanagement en het juist weergeven van het beëindigen van het dienstverband.

- Inmiddels voert UWV een jaarlijks risico-assessment uit op de loonaangifteketen. Naar aanleiding van onderzoek naar handavingsrisico's zijn non-acceptabele risico's geïnventariseerd en gewogen en hierop worden maatregelen getroffen. Deze maatregelen worden gemonitord en de kennis die wordt opgedaan, voedt het volgende risico-assessment. De start hiervan is gepland in het derde kwartaal van 2021.
- Ten aanzien van het invullen van de code 'reden beëindigen van het dienstverband' door werkgevers heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar het veelvuldig gebruik door werkgevers van een tweetal codes voor het beëindigen van het dienstverband. Uit analyse is gebleken dat dit met name grote inhoudingsplichtigen betreft. De Belastingdienst zal dit met betreffende inhoudingsplichtigen bespreken in de reguliere klantgesprekken. Eind van dit jaar zal hierop een nieuwe analyse worden uitgevoerd.

Uitbetaling tegemoetkomingen Wtl

Tegemoetkomingen op grond van de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl) over 2020 worden circa twee maanden eerder uitbetaald, namelijk uiterlijk ultimo juni 2021. Het gaat om de tegemoetkomingen LIV, Jeugd-LIV en de Loonkostenvoordelen. In plaats van augustus 2021 zullen de gelden uiterlijk eind juni 2021 worden overgemaakt zodat ondernemers circa twee maanden eerder

kunnen beschikken over de gelden, tenzij er sprake is van openstaande belastingvorderingen waarmee de tegemoetkomingen verrekend dienen te worden.

4.2 Voortgang maatregelen SONAR

In de vorige Stand van de uitvoering⁴⁷ heb ik uw Kamer geïnformeerd over het pakket aan maatregelen dat UWV neemt om de eerder geconstateerde tekortkomingen van SONAR op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (IB&P) op te lossen. UWV implementeert via het project SONAR IB&P verschillende korte en middellange termijn maatregelen binnen het huidige systeem. Op de lange termijn wordt SONAR vervangen. Totdat SONAR (volledig) is vervangen zal er, ondanks alle maatregelen die UWV neemt, sprake zijn van risico's omdat niet alle tekortkomingen kunnen worden opgelost binnen het huidige systeem. Hierbij informeer ik uw Kamer over de voortgang van het project SONAR IB&P.

Algemeen beeld

SONAR is een centrale applicatie van het UWV Werkbedrijf. In SONAR worden werkzoekenden geregistreerd. Het systeem is de basis voor arbeidsbemiddeling aan WW- en de AG-gerechtigden. Zowel UWV als diverse gemeenten hebben toegang tot dit systeem. SONAR is een uitermate gecompliceerd systeem, hetgeen betekent dat aanpassingen in dat systeem veelal een lastige en langdurige aangelegenheid zijn. Het systeem is mede door het vele maatwerk dat in de loop van de jaren is geleverd moeilijk te onderhouden, waardoor zich bij het doorvoeren van aanpassingen geregeld onvoorziene effecten voordoen. Een andere complicerende factor is dat de kennis over de onderliggende programmatuur van SONAR schaars is. Eventuele extra benodigde inzet op een bepaalde maatregel leidt tot minder inzet op een andere maatregel, waardoor vertraging optreedt. Hierdoor is het geregeld moeilijk om te bepalen wat de daadwerkelijke doorlooptijd van een serie maatregelen zal zijn.

Voortgang

De implementatie van vrijwel alle voorgenomen maatregelen ligt op schema. Er is echter wel gebleken dat het project (nog) complexer en ingewikkelder uit te voeren is dan UWV voor aanvang had ingecalculeerd. Dit resulteert in een zekere mate van onvoorspelbaarheid rondom het project en de projectplanning. Een voorbeeld hiervan is het verwijderen van persoonsgegevens van burgers waarvoor de bewaartermijn van 5 jaar is verlopen. In de vorige Stand van de uitvoering⁴⁸ heb ik uw Kamer gemeld dat deze maatregel aan het einde van het eerste kwartaal van 2021 voltooid zou zijn. Dit heeft UWV echter pas eind april grotendeels afgerond. Vanaf dat moment waren documenten met daarin persoonsgegevens niet meer raadpleegbaar. De gegevens zijn vervolgens in mei 2021 daadwerkelijk verwijderd. Alle andere kortetermijnmaatregelen, namelijk het verbeteren van de logging & monitoring, het aanscherpen van het wachtwoordbeleid en het inregelen van een netwerk van IB&P-ambassadeurs ten behoeve van het internaliseren van het privacybelang, zijn conform planning voltooid. Ook de middellange en langere termijn maatregelen lopen vooralsnog conform planning. In de volgende Stand van de uitvoering van december 2021 informeer ik uw Kamer over de voortgang en de stand van zaken op dat moment.

⁴⁷ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

⁴⁸ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

4.3 Samenloop detentie en uitkering

Terugvorderingen gedetineerden

Zoals ik in juni 2019 aan uw Kamer heb gemeld, kwam bij UWV aan het licht dat het proces van het vergelijken van de gegevens van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) met de WW en de Ziektewet respectievelijk twee en vier jaar niet goed gefunctioneerd heeft waardoor er ten onrechte uitkeringen zijn verstrekt aan gedetineerden.⁴⁹ Sindsdien heeft UWV herstelacties afgerond voor de Ziektewet en de arbeidsongeschiktheidswetten (AW) om zo de onterechte uitkeringen terug te vorderen. Inmiddels is de herstelactie voor de WW ook afgerond. De resultaten vindt u in de onderstaande tabel.

Wetten	Aantal gevallen	Aantal afgehandeld	Herzien	Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag
AW	680	680	298 ⁵⁰	€ 1.500.000	€ 5.000
ZW	272	272	204 ⁵¹	€ 456.000	€ 2.200
WW	689	689	339	€ 333.000	€ 980

Nu deze herstelacties zijn afgerond, richt ik mij weer op de groep die niet gemeld is door een fout bij Justid in de overgang van sofinummer naar het burgerservicenummer (BSN). Hierover heb ik uw Kamer bericht in de Stand van de uitvoering van december 2019.⁵² Ik ben met de uitvoeringsinstanties in overleg over het mogelijke oppakken van deze groep en de juridische vragen daaromheen.

Optimalisering van processen rondom monitoring

UWV is aan de slag gegaan om de afhandeling van detentiesignalen beter te monitoren. Met een zogenaamde 'vierkantsvergelijking' controleert UWV of een detentiesignaal dat gematcht is met een uitkering goed is doorgegeven aan de divisie Uitkeren. De inrichting en implementatie van deze vierkantsvergelijking is inmiddels afgerond.

Structurele oplossingen

Met het onderzoek naar het interne proces en de daarvoor benodigde systemen is er een start gemaakt met een structurele oplossing voor samenloop van uitkeringen en detentie. Een deel van de oplossing ligt in het vervangen van het verouderde GVI-systeem.

Een ander deel ligt in het verbeteren van de aanlevering van de gegevens door DJI en Justid. Er is om die reden in het najaar van 2019 onder leiding van SZW een traject gestart waarin samen met de andere uitvoerders gezocht wordt naar een optimale gegevenslevering vanuit DJI/Justid. Op termijn wordt het verstrekken van informatie door DJI die benodigd is om een complexere detentiesituatie te beoordelen, verbeterd. Logischerwijs is het vinden van structurele oplossingen complex doordat verschillende uitvoerders betrokken zijn. Zolang de structurele verbeteringen nog niet zijn gerealiseerd, zijn de risico's zoals destijds onderkend nog steeds van kracht. Over de voortgang informeer ik uw Kamer in de volgende Stand van de uitvoering.

Terugvorderingen voortvluchtigen

Voortvluchtigen hebben in beginsel geen recht op een uitkering van UWV, SVB of gemeenten. Helaas kunnen niet alle gegevens over voortvluchtigen door het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) aan de uitkeringsinstanties geleverd worden. In november 2019 zijn de politie en het CJIB overgestapt op een nieuw systeem voor

⁴⁹ Kamerstukken II 2018/2019, 17050, nr. 579

⁵⁰ Dit aantal is sinds de vorige brief gecorrigeerd van 296 naar 298.

⁵¹ Dit aantal is sinds de vorige brief gecorrigeerd van 205 naar 204.

⁵² Kamerstukken II 2019/2020, 26448, nr. 630

gesignaleerde personen. Een onbedoeld, ongewenst effect hiervan is dat voortvluchtigen die de politie nog actief zoekt op dat moment niet te herleiden zijn als voortvluchtigen. Passief gezochte voortvluchtigen zitten wel in de gegevensleveringen naar UWV, SVB en gemeenten. In 2020 is een pilot gestart om actief gezochte voortvluchtigen toe te voegen aan de gegevensuitwisseling tussen CJIB en UWV. Uiteindelijk bleek de pilot niet het gewenste effect te bereiken en is de pilot beëindigd. Momenteel wordt met de politie en andere partners gewerkt aan een nieuwe oplossing voor de actief gezochte voortvluchtigen. Over de voortgang hiervan informeer ik uw Kamer in de volgende Stand van de uitvoering.

4.4 Datalekken

Via de Stand van de uitvoering informeer ik uw Kamer periodiek over datalekken die zich voordoen bij UWV en SVB. In de periode 1 januari tot en met 30 april 2021 hebben er bij UWV en SVB respectievelijk 340 en 347 datalekken plaatsgevonden. Het betrof in vrijwel alle gevallen datalekken waarin het om de persoonsgegevens van één persoon ging, bijvoorbeeld een verkeerd geadresseerde brief. Elk datalek is er een teveel vanwege de impact op betrokkenen. Hoewel datalekken nooit helemaal uit te sluiten zijn, is het handelen er bij beide organisaties vanzelfsprekend op gericht om datalekken te voorkomen. Alle datalekken zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In drie gevallen was er sprake van een groter c.q. impactvol datalek dat de persoonsgegevens van meerdere betrokken heeft getroffen. Deze drie datalekken licht ik hieronder toe.

Voortijdige vernietiging documenten

Bij de opschoning van archiefbestanden, waarbij fysieke documenten worden vernietigd na hun wettelijke bewaartermijn, is onlangs geconstateerd dat door een fout in de interne bedrijfsvoering bij UWV documenten zijn vernietigd voor het verstrijken van de wettelijke bewaartermijn. Het betreft documenten met sociaal-medische beoordelingen van circa 143.000 mensen. In 16.000 gevallen gaat het over mensen met een lopende (Wajong) uitkering. In de overige gevallen raakt het mensen wiens uitkering reeds beëindigd is, bijvoorbeeld vanwege het bereiken van de AOW-leeftijd.

Door het vroegtijdig vernietigen van de documenten voldoet UWV niet langer aan de Archiefwet en de AVG in relatie tot deze documenten. Betrokken mensen kunnen bijvoorbeeld geen gebruik meer maken van hun inzagerecht zoals voorgeschreven door de AVG. UWV onderzoekt of een deel van de documenten nog hersteld kan worden, omdat de informatie in andere UWV-systemen beschikbaar is. Indien dit niet het geval is, blijven de tekortkomingen gelden tot het verstrijken van de wettelijke vernietigingstermijn.

Uitkeringsgerechtigden met een lopende uitkering zijn door UWV schriftelijk geïnformeerd. Er is geen risico dat ze door de vernietiging geen uitkering meer krijgen. UWV garandeert dat de afwezigheid van documenten voor herbeoordelingen geen negatieve consequenties heeft voor uitkeringsgerechtigden. Er zijn maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. In de volgende Stand van de uitvoering van december 2021 zal ik uw Kamer nader rapporteren over de ontwikkelingen in deze kwestie.

Zwangerschapsuitkering WAZO

Van november 2020 tot maart 2021 konden oud-werkgevers van vrouwen die ziek waren toen ze uit dienst gingen en daarna een zwangerschapsverlofuitkering aanvragen, ten onrechte inzien dat zij dit hadden gedaan. Het gaat om 93 werkgevers en 781 werknemers (betrokkenen). Aangezien deze informatie voor een oud-werkgever niet relevant is, is dit na constatering aangepast. UWV heeft een melding gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens en heeft personen van wie de oud-werkgever de WAZO-aanvraag heeft kunnen bekijken een brief gestuurd. Ook zijn er maatregelen genomen om te voorkomen dat dit in de toekomst nogmaals gebeurt. Zo besteedt UWV voortaan extra aandacht aan het nagaan van de zichtbaarheid van ziek- en herstelmeldingen en WAZO-meldingen in het werkgeversportaal en of die zichtbaarheid terecht is.

Doelgroepverklaring Wet tegemoetkoming loondomein

UWV heeft in de periode 2018 tot april 2021 mogelijk kopiebriefjes betreffende afwijzingen voor een doelgroepverklaring naar werkgevers van klanten verstuurd. Het is voornamelijk onduidelijk om hoeveel betrokkenen het gaat. UWV onderzoekt de toedracht van dit incident momenteel nog.

4.5 Overige kansen en risico's gegevensuitwisseling

Beveiliging gezamenlijke elektronische voorzieningen Suwi (GEVS/Suwinet)

Voor het uitwisselen van gegevens maken UWV, SVB en gemeenten gebruik van Suwinet. Jaarlijks stelt UWV/BKWI een zogenoemde Totaalrapportage op over de beveiliging hiervan. Deze rapportage zend ik uw Kamer als bijlage bij deze Stand van de uitvoering mee. In 2017 is de ENSIA-systematiek in werking getreden. ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit en voorziet in het realiseren van een werkwijze die de administratieve lasten voor gemeenten bij het jaarlijks afleggen van verantwoording over de informatiebeveiliging voor meerdere registraties en voorzieningen reduceert.⁵³

Onder de reikwijdte van ENSIA vallen de basisregistraties personen, adressen, gebouwen en ondergrond, het aanvraag- en uitgifte proces van reisdocumenten, het gebruik van DigiD voor identificatie en authenticatie van burgers en het gebruik van gegevens via Suwinet. De verantwoording over Suwinet is gericht op een vertrouwelijke omgang van de via Suwinet toegankelijke persoonsgegevens, o.a.:

- het periodiek actualiseren van het informatiebeveiligingsbeleid Suwinet om richting te geven aan de aard van de te nemen beveiligingsmaatregelen;
- het vaststellen van dit informatiebeveiligingsbeleid door het college van B&W;
- het aan medewerkers toekennen van niet meer toegangsrechten dan noodzakelijk voor de taken van medewerkers;
- het regelmatig beoordelen van de toegekende toegangsrechten door het verantwoordelijke management en
- het controleren van log-informatie om vast te stellen of oneigenlijk gebruik of misbruik is gemaakt van de toegekende autorisaties en het op basis daarvan toepassen van het sanctiebeleid.

Met ENSIA komen allereerst de colleges van B&W en de gemeenteraden in positie om hun verantwoordelijkheid voor de informatiebeveiliging te nemen. Aansluitend pas ik het Interventieprotocol Suwinet toe bij gemeenten die afwijken van de aan

---

⁵³ Kamerstukken II 2014/2015, 26643, nr. 344

het Suwinet gestelde beveiligingsnormen.⁵⁴ De bijgevoegde Totaalrapportage over 2019 laat een stijgende lijn van het beveiligingsniveau zien:

<i>Jaar</i>	<i>Percentage gemeenten dat voor SUWI-taken aan alle onderzochte normen voldoet</i>
2017	46%
2018	79%
2019	82%

Data-initiatief SVB

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer gemeld dat de SVB bezig is de dienstverlening te verbeteren en daarbij sterk inzet op het verbeteren van de datakwaliteit door het opsporen van onregelmatigheden in data met nieuwe technieken.⁵⁵

Uit een bestandsvergelijking is in dit kader naar voren gekomen dat in de afgelopen veertig jaar de gegevens bij circa 13.000 AOW-uitkeringen mogelijk niet matchen. Bij minder dan 0,4% van de AOW-gerechtigden kan sprake zijn van fouten in het kortingspercentage AOW of in het verzekeringsverleden. Hiervan worden nu nadere analyses gemaakt en tevens zal worden bezien of, en zo ja hoe, eventueel te hoog of te laag vastgestelde uitkeringen zullen worden herzien. De SVB zal hier vooral vanuit het perspectief van de burger zo verantwoord mogelijk mee omgaan door te werken vanuit de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, zoals het vertrouwensbeginsel. In samenwerking met SZW wordt een visie en aanpak opgesteld, waarbij het vraagstuk wordt bezien vanuit zowel juridisch-, burger- als uitvoeringsperspectief.

Om te voorkomen dat deze onregelmatigheden in de toekomst ontstaan, heeft de SVB een proces ingericht waarin nieuwe onregelmatigheden direct worden gesignaleerd en opgelost. In de volgende Stand van de uitvoering zal ik uw Kamer nader informeren over de uitkomsten van dit data-initiatief en de herstelactie die hieruit voortvloeit.

Elektronische gegevensuitwisseling Europa (EESSI)

In de vorige Standen van de uitvoering heb ik uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van het Europese systeem EESSI (Electronic exchange of social security information) bij UWV en SVB, voor gegevensuitwisseling tussen socialezekerheidsinstanties binnen de Europese Unie. Eind 2020 is UWV live gegaan met de eerste berichtenstroom in het domein werkloosheid. Dit betekent dat de berichtenuitwisseling vanaf dat moment digitaal plaatsvindt en sneller en veiliger verloopt dan de uitwisseling op papier die we tot nu toe kenden. De implementatie van de verschillende berichtenstromen verloopt voor UWV stapsgewijs en gecontroleerd. De SVB zal in de komende maanden stapsgewijs overstappen op een eigen integratiemodule die voor een naadloze aansluiting op de eigen backoffice zal zorgen. De SVB en UWV blijven zich de komende maanden voorbereiden op de overdracht aan de lidstaten van de tot op heden door de Europese Commissie geleverde applicatie waarmee de berichtenuitwisseling via EESSI daadwerkelijk plaatsvindt. Deze overdracht heeft aanzienlijke risico's voor de continuïteit van EESSI. Naast deze overdracht wordt er ook hard gewerkt aan een succesvolle uitrol

⁵⁴ Kamerstukken II 2018/2019, 26448, nr. 609

⁵⁵ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

van de nieuwste versie van die applicatie, dit gaat gepaard met enkele kinderziekten.

Voor een dergelijke applicatie is het van belang dat er in applicatiebeheer en support is voorzien. De applicatie kan niet gebruikt worden om berichten uit te wisselen als dit niet geregeld is. Daarom doet Nederland mee aan de uitwerking van een centraal scenario onder voorzitterschap van Italië om in gezamenlijkheid het beheer en support van de over te dragen applicatie Europees aan te besteden. Daar dit traject moeizaam verloopt en de overdrachtstermijn eind 2021 zal aflopen, kijkt mijn ministerie in samenwerking met het ministerie van VWS en met de betrokken organisaties in Nederland (BD, SVB, UWV en CAK) naar een terugvalmogelijkheid om het beheer en support van de applicatie nationaal uit te voeren, indien de Europese aanbesteding op niets uit zou lopen. Gezien deze ontwikkelingen blijft continue aandacht en inzet noodzakelijk om dit uitvoeringsbelang op Europees niveau onder de aandacht te brengen.

Nationaliteitseis AOW

De SVB heeft aan SZW gevraagd om de nationaliteitseis te schrappen uit de Algemene Ouderdomswet. Het hanteren van de nationaliteitseis staat op gespannen voet met non-discriminatiebepalingen uit andere wet- en regelgeving. De SVB vindt het belangrijk om kritisch te blijven of een onderscheid op basis van (een tweede) nationaliteit daadwerkelijk gerechtvaardigd is voor de uitvoering van wet- en regelgeving. Ik neem de aangedragen wijziging mee in de Verzamelwet SZW 2022. De Verzamelwet ligt voor advies bij de Raad van State.

Vroegsignalering en gegevensuitwisseling bij burgers met schulden

Vanuit de maatschappelijke opdracht van UWV vraagt UWV in haar knelpuntenbrief om meer mogelijkheden voor gegevensuitwisseling op het moment dat UWV het vermoeden heeft van schuldenproblematiek bij een burger. UWV wil in dat geval graag de contactgegevens van die burger delen met de desbetreffende gemeente zodat de gemeente proactief contact kan opnemen met deze burger.

Per 1 januari 2021 is de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in werking getreden. Met deze wetwijziging is het mogelijk geworden om experimenten te doen omtrent gegevensdeling. Hierdoor kunnen meer burgers in een vroegtijdig stadium bereikt worden en wordt vergevorderde schuldenproblematiek voorkomen. Ik vind het belangrijk om eerst goed te onderzoeken of deze signalen toegevoegde waarde hebben: vanuit het belang van privacy moet het uitwisselen van gegevens een duidelijk doel dienen. Op het moment dat een experiment een positief effect blijkt te hebben, kan een signaal wettelijk verankerd worden.

Ik werk met een aantal gemeenten en schuldeisers aan verschillende experimenten, waaronder een experiment samen met UWV. Deze experimenten zien enkel op de situatie dat een burger zelf schulden heeft bij die organisatie. Immers geeft dit een indicatie dat er daadwerkelijk sprake is van schuldenproblematiek en bovendien kan, door middel van sociale incasso, de situatie eerst vanuit de schuldeiser verbeterd worden. Vooral nog is het, gelet op alle recente wijzigingen en aanvullingen op het terrein van schuldhulpverlening, nog te vroeg om de gegevensuitwisseling uit te breiden. We weten ook nog niet of er mensen zijn die niet bereikt worden met de huidige middelen. Door de experimenten kan dit achterhaald worden. Pas op dat moment kan het, gelet op de privacy, proportioneel en noodzakelijk zijn om verdere gegevensuitwisseling te overwegen.

UWV vraagt aansluitend hierop in de knelpuntenbrief in algemene zin aandacht voor het dilemma tussen integrale dienstverlening en privacybescherming. Door middel van integrale dienstverlening kan problematiek van een burger indien nodig door meerdere instanties opgepakt worden, zonder dat de betrokkene van de een naar de ander gestuurd wordt. Hiervoor is gegevensdeling belangrijk. De grenzen hiervan worden bewaakt door privacywetgeving: zo is het voor de meeste voorgenomen verstrekkingen noodzakelijk dat een duidelijke, wettelijk gelegitimeerde taak bestaat. Hierdoor wordt het recht op privacy gewaarborgd. Het proces van het creëren van een wettelijke taak kan snelle dienstverlening bemoeilijken, wat voor betrokken burgers soms tot lastige situaties leidt. Samen met UWV bekijk ik per dossier waar (brede) gegevensdeling gewenst en noodzakelijk is.

Fraudezaak compensatieregeling transitievergoeding

UWV voert de compensatieregeling transitievergoeding voor langdurig arbeidsongeschikten (CRTV-LAO) uit sinds 1 april 2020. Met de CRTV kunnen werkgevers compensatie aanvragen bij UWV voor transitievergoedingen die zij hebben betaald aan werknemers wiens dienstverband na minimaal twee jaar ziekte is beëindigd. Op 8 december 2020 is aan het licht gekomen dat een medewerker van UWV zeer waarschijnlijk valse aanvragen heeft gedaan. Het account van de betreffende medewerker is direct geblokkeerd. De FIOD is in opdracht van het OM met de zaak aan de slag gegaan. Op 15 december 2020 is dit incident middels een persbericht openbaar gemaakt. UWV heeft de zaak intern geëvalueerd en heeft aanpassingen verricht in het uitvoeringsproces.

5 Aandacht voor handhaving

Voor het maatschappelijk draagvlak van de sociale zekerheid is het van belang om

In dit hoofdstuk

Fraudebegrip, preventie en handhavinginstrumentarium sociale zekerheid

Voortgang maatregelen WW-fraude en risicomodellen UWV

Ontwikkelingen debiteurenbeleid en beslagvrije voet

Risico's in handhaving

Uitkomsten doorlichting sociale zekerheid op misbruikrisico's en afwegingskader

Kostendelersnorm Toeslagenwet

Werkproces schuldig nalatig

5 Aandacht voor handhaving

Voor het maatschappelijk draagvlak van de sociale zekerheid is het van belang om oneigenlijk gebruik en misbruik te voorkomen en te bestrijden. Er is aandacht voor het met vertrouwen benaderen van burgers en de inzet is om goed onderscheid te maken tussen administratieve onvolkomenheden en fraude. In het geval van eventuele terugvordering dient dit proportioneel te gebeuren. Tegelijkertijd blijft alertheid op fraude en misbruik nodig, richting burgers maar ook richting derden die misbruik maken van kwetsbare burgers. In dit hoofdstuk beschrijf ik de voortgang op ontwikkelingen in de uitvoering van handhaving in de sociale zekerheid. Ook geef ik een eerste reactie op de knelpunten die UWV en SVB in de bijgevoegde knelpuntenbrieven ten aanzien van handhaving constateren. Om uw Kamer te informeren over de fraudefenomenen in de sociale zekerheid, stuur ik u sinds 2019 jaarlijks een signaleringsbrief Fraudefenomenen. Deze brief is als bijlage bij deze Stand van de uitvoering gevoegd.

5.1 Fraudebegrip, preventie en handhaving sinstrumentarium sociale zekerheid

Fraudebegrip en preventie

Ik werk momenteel aan de uitvoering van de voornemens uit de brief van voormalig staatssecretaris Van 't Wout van 12 november 2020 over fraude in de sociale zekerheid. Ik doe onderzoek op welke wijze het fraudebegrip in de socialezekerheidswetgeving verankerd kan worden. Dit onderzoek is in volle gang. Een dergelijke definitie geeft een helder signaal wat wij als 'fraude' zien en wat niet. Hiermee geef ik mede invulling aan de motie-Jasper van Dijk over het wijzigen van het fraudebegrip in de Participatiewet.⁵⁶ Ik geef een impuls aan preventie teneinde het maken van fouten te voorkomen. Ik doe dit door een Aanjaagteam Preventie in het leven te roepen. De verwachting is dat het Aanjaagteam na de zomer met zijn werkzaamheden kan beginnen.

Toekomstbestendig handhaving sinstrumentarium sociale zekerheid

Samen met uitvoerders kijk ik hoe we naar een toekomstbestendig handhaving sinstrumentarium komen, waar voldoende ruimte is om maatwerk te leveren. In dit kader voert de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) een onderzoek uit naar het handhaving sinstrumentarium in de sociale zekerheid. Hiermee geef ik mede invulling aan de motie-Gijs Van Dijk die vraagt om een onderzoek naar de mate waarin sancties in verhouding staan tot de verwijtbaarheid.⁵⁷ De resultaten van dit onderzoek zullen naar verwachting dit najaar bekend zijn.

Discretionaire ruimte Maatregelenbesluit

In haar knelpuntenbrief wet- en regelgeving geeft UWV aan meer discretionaire bevoegdheid te wensen bij het opleggen van maatregelen in geval van het niet nakomen van verplichtingen, zoals het te laat indienen van een WW-aanvraag of het niet nakomen van een afspraak met een UWV-medewerker. UWV heeft aangegeven dat voor dergelijke gevallen de regelgeving gedetailleerd de vastgelegde eis en sanctie voorschrijft. UWV geeft aan behoefte te hebben aan meer ruimte voor de afweging of deze eis of sanctie voor een individu of een groep passend is. Op basis van de huidige wet- en regelgeving heeft UWV discretionaire bevoegdheid en ik verzoek het UWV de reeds bestaande ruimte maximaal te gebruiken. Dit laat

⁵⁶ Kamerstukken II 2019/2020, 35374, nr. 13

⁵⁷ Kamerstukken II 2019/2020, 35374, nr. 15

onverlet dat ik graag met UWV verder in gesprek ga over de wensen en mogelijkheden van meer discretionaire ruimte.

5.2 Voortgang maatregelen WW-fraude

Ontwikkelingen risicomodellen

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer geïnformeerd over de verschillende risicomodellen die UWV ontwikkelt teneinde het opsporen van fraude en oneigenlijk gebruik in de WW te optimaliseren. Hierbij ben ik ingegaan op het doel en tijdspad van deze risicomodellen, maar ook op de implicaties van de coronacrisis.⁵⁸ Nadat de ontwikkeling van de risicomodellen verwijtbare werkloosheid en verblijf buiten Nederland vertraagd was geraakt ten gevolge van de coronacrisis, heb ik UWV begin dit jaar opdracht gegeven een uitvoeringstoets op te leveren over de structurele implementatie van beide modellen. Omdat UWV en mijn ministerie er grote waarde aan hechten dit proces op zorgvuldige wijze uit te voeren heeft UWV langer de tijd genomen voor deze uitvoeringstoets dan gebruikelijk is. De verwachting is dat UWV de uitvoeringstoets medio juli naar mijn ministerie stuurt.

Op dit moment is UWV bezig met de voorbereidingen teneinde weer met het Vakteam – dat omwille van de benodigde capaciteit tijdens de coronacrisis tijdelijk was opgeheven - aan de doorontwikkeling van het risicomodel verwijtbare werkloosheid te kunnen beginnen. De verscherpte controles op papieren WW-aanvragen zijn nog steeds tijdelijk stopgezet.

Met de ontwikkeling van het risicomodel verblijf buiten Nederland is UWV al in een ver stadium. De implementatie van dit model vindt momenteel plaats door middel van een tijdelijke werkwijze. UWV zal in de uitvoeringstoets nader ingaan op de definitieve werkwijze.

Met betrekking tot het risicomodel sollicitatie activiteiten werkt UWV - zoals in de vorige Stand van de uitvoering aangegeven - verder aan een voorstel om het risicomodel in 2022 landelijk uit te rollen.

Raamwerk voor risicomodellen

De beheersing van risicomodellen op zowel juridisch als ICT-technisch vlak vergt een robuuste technologische ondersteuning. Dit blijkt ook uit rapporten van de Nationale Ombudsman en de Algemene Rekenkamer.⁵⁹ Om deze beheersing te borgen is UWV momenteel het zogenaamde Model Risk Management (MRM) raamwerk aan het ontwikkelen. Deze infrastructuur komt tot stand op basis van het toetsingskader dat door de Algemene Rekenkamer is ontwikkeld en maakt het mogelijk voor UWV om de verschillende risicomodellen op één plaats te beheersen. Het voordeel hiervan is niet enkel de kostenefficiëntie, maar ook dat de expertise op één plaats gebundeld gaat worden en dat UWV een adequate uitvoering van de verschillende modellen kan borgen. Dit geldt ook voor andere toekomstige risicomodellen. Bij de ontwikkeling van de risicomodellen zullen geen ongeoorloofde kenmerken zoals nationaliteit, etniciteit of iets van dien aard meegenomen worden. Op basis van de risicomodellen worden aanvragen geselecteerd met een verhoogde kans op overtreding. Beslissingen op het niveau van individuele uitkeringsgerechtigden zullen maatwerk blijven. Deze worden altijd, op basis van

⁵⁸ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

⁵⁹ Rapport Nationale Ombudsman, Een burger is geen dataset, Ombudsvisie op behoorlijk gebruik van data en algoritmen door de overheid (2021), Rapport Algemene Rekenkamer, Aandacht voor algoritmes (2021).

zorgvuldig dossieronderzoek, genomen door uitkeringsdeskundigen. UWV zal bij de implementatie van de risicomodellen te allen tijde binnen de kaders van de vigerende wet- en regelgeving en richtlijnen met betrekking tot algoritmes en aanpalende terreinen opereren.

5.3 Debiteurenbeleid

Algemeen

In de Stand van de uitvoering van december 2020 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de terugbetalingstermijn bij het schenden van de inlichtingenplicht.⁶⁰ Ik heb daarin aangegeven in gesprek te gaan met UWV over het debiteurenbeleid zoals neergelegd in de Regeling tenuitvoerlegging bestuurlijke boeten en terugvordering onverschuldigde betalingen (hierna: de Regeling). Uit deze gesprekken blijkt dat het debiteurenbeleid, met name zoals voorgeschreven in artikel 4 van de Regeling, niet effectief is en niet aansluit bij het beleid zoals ik dat voor heb gesteld in mijn brief van 12 november 2020.⁶¹ Ook in de bijgevoegde knelpuntenbrief geeft UWV aan dat het huidige debiteurenbeleid burgers onevenredig kan raken in hun inkomenssituatie. Het voornemen is om de uitvoeringsorganisaties meer ruimte te geven voor maatwerk in betalingsregelingen.

In de Regeling wordt uitgegaan van een strikt inningsbeleid in geval van een vordering die het gevolg is van overtreding van de inlichtingenplicht. Een schuldenaar heeft maximaal 12 maanden de tijd om een vordering te voldoen en bij het vaststellen van de periodieke betalingen of verrekeningen moet gebruik worden gemaakt van de volledige aflossingscapaciteit van de schuldenaar. Als de schuldenaar niet in staat is om de vordering binnen 12 maanden te voldoen, geldt de verplichting om diens vermogen aan te wenden. De betalingstermijn van 12 maanden kan slechts worden verlengd als de schuldenaar ook na aanwending van vermogen niet in staat is om de vordering binnen die termijn te voldoen.

UWV doet zowel bij artikel 3 ('standaard' betalingsregelingen) als bij artikel 4 (betalingsregelingen in geval van schending van de inlichtingenplicht) vrijwel geen vermogensonderzoek om onredelijke gevolgen voor de schuldenaar, zoals het verdiepen van schuldenproblematiek, te voorkomen.⁶² Deze werkwijze is momenteel contra legem. Daarnaast wil UWV langere betalingsregelingen afsluiten, omdat de korte termijn voor veel schuldenaren niet haalbaar is. Vermeldenswaardig is dat de SVB, op wie de Regeling ook van toepassing is, bij schuldenaren die aangeven niet te kunnen voldoen aan een voorgestelde invordering draagkrachtonderzoek doet en hier het vermogen van de schuldenaar in meeneemt, en voor de termijnen van de betalingsregelingen aansluit bij de termijnen als genoemd in de Regeling. De SVB staat positief tegenover de mogelijkheid om meer maatwerk te kunnen toepassen.

Op de korte termijn stuur ik een opdrachtbrief aan UWV en SVB, waarin ik opdracht zal geven om artikel 4 buiten toepassing te laten en voor alle vorderingen de regels uit artikel 3 toe te passen. Het kader uit artikel 3 biedt meer ruimte om maatwerk te bieden. Daarnaast zal ik vragen om artikel 3, zesde lid, buiten toepassing te laten (verplichting aanwenden vermogen). Ondertussen werk ik aan een herziening van het debiteurenbeleid, waardoor de contra legem situatie opgelost wordt. Dit onderwerp sluit aan bij de herziening van de Fraudewet. In de komende periode wil ik dit beleid fundamenteel herzien, ik verwacht uw Kamer hierover in dit najaar nader te kunnen informeren. Deze herziening doe ik in nauw overleg met UWV en

⁶⁰ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

⁶¹ Kamerstukken II, 2020/2021, 17050, nr. 596

⁶² Artikel 4, zesde lid van de Regeling

SVB en met inachtneming van ontwikkelingen op het gebied van schuldhulpverlening, zoals de mogelijkheid om mee te werken aan een minnelijke schuldregeling tegen finale kwijting. Over dit laatste onderwerp informeer ik uw Kamer op korte termijn verder.

Beslagvrije voet

Bij de herziening van het debiteurenbeleid wordt ook het hanteren van de beslagvrije voet bij verrekeningen door UWV en SVB betrokken. Bij invorderingen tot 300 euro stelt UWV de aflossing vast op 52 euro per maand voor een periode van zes maanden, conform artikel 5 van de Regeling. UWV schat dat het circa 80.000 verrekeningen per jaar betreft. Bij deze verrekeningen wordt de beslagvrije voet niet standaard berekend. Als UWV signalen krijgt dat de beslagvrije voet wordt overschreden omdat deze niet is berekend, past UWV de verrekening aan. Gezien het relatief geringe bedrag van 52 euro is bij de invoering van artikel 5 de kans klein geacht dat de beslagvrije voet wordt overschreden.⁶³ Dat de beslagvrije voet mogelijk wel wordt overschreden, verhoudt zich niet met de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Daarom voert UWV een impact analyse uit teneinde duidelijk te krijgen of de beslagvrije voet daadwerkelijk kan worden overschreden, en zo ja, welke oplossingen hiervoor mogelijk zijn. Daarbij wordt meegewogen dat deze vorm van verrekening als voordeel heeft dat op een voor de burger zo gemakkelijk mogelijke manier de schuld wordt afgelost en niet verder oploopt. Dit voordeel moet bij een andere werkwijze zoveel mogelijk behouden blijven. Mogelijke nadelen van het wijzigen van de werkwijze worden ook meegewogen bij de impact analyse. Een nadeel kan bijvoorbeeld zijn dat de schuld minder snel wordt afgelost en schuldenproblematiek hierdoor minder snel wordt opgelost of zelfs toeneemt.

SVB bij vorderingen tot 300 euro het verschuldigde bedrag door 12 maanden en stelt de aflossing daarmee vast op ten hoogste 25 euro per maand. Met dit bedrag wordt de beslagvrije voet niet overschreden. Bij invorderingen tussen 300 en 2.400 euro doet SVB een verrekeningsvoorstel met een termijn van 12 maanden. Vervolgens wacht SVB 6 weken op een reactie. Als die uitblijft, start SVB de verrekening conform haar voorstel. Bij deze verrekeningen berekent SVB de beslagvrije voet niet standaard, maar uitsluitend op verzoek van de burger. SVB schat in dat de maandelijkse aflossing in de meeste gevallen – soms aanzienlijk – lager is dan de aflossingscapaciteit die aan de hand van de beslagvrije voet zou worden berekend. De werkwijze van SVB is in die gevallen dus gunstig voor de betreffende burgers. Niettemin bestaat het risico dat de beslagvrije voet in bepaalde gevallen wordt overschreden, omdat de beslagvrije voet niet standaard wordt berekend; hoe hoger het in te vorderen bedrag en de maandelijkse aflossing, hoe groter de kans dat de beslagvrije voet wordt overschreden. Het risico dat de beslagvrije voet wordt overschreden, verhoudt zich niet met de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet. Daarom onderzoekt SVB op welke manier zij haar werkwijze kan aanpassen. Een van de mogelijkheden die SVB onderzoekt is of zij vaker persoonlijk contact kan leggen met mensen die niet reageren op een verrekeningsvoorstel. SVB onderzoekt tevens of zij signalen heeft ontvangen dat mensen voor inwerkingtreding van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet in problemen zijn gekomen doordat de beslagvrije voet bij bepaalde verrekeningen niet standaard is gehanteerd. Ik houd uw Kamer via de Stand van de uitvoering van de onderzoeken en trajecten bij UWV en SVB op de hoogte.

---

⁶³ Zie toelichting op artikel 5 van de Regeling (Stcrt. 2009, 117, p. 7)

5.4 Risico's in handhaving

Uitkomsten doorlichting sociale zekerheid op misbruikrisico's en afwegingskader

Uw Kamer heeft met de motie van het lid Wiersma (VVD) verzocht om een doorlichting van de sociale zekerheid op fraudegevoeligheid.⁶⁴ UWV heeft ter invulling van deze motie samen met SZW een breed extern onderzoek naar misbruikrisico's laten uitvoeren. Doelstelling van het onderzoek is om zowel inzicht te krijgen in de misbruikrisico's als het ontwikkelen van een integraal afwegingskader om op transparante wijze tot keuzes te komen voor wat betreft de handavingsinzet van UWV. In 2019 is de WW doorgelicht en in 2020 de ZW en de WIA. Zoals wij in de vorige Stand van de uitvoering berichtten, heeft het proces van toepassing bij de WW vertraging ondervonden als gevolg van de coronacrisis.

Ook is gestart met het waarderen en wegen van de risico's van de ZW en WIA middels het afwegingskader. Het afwegingskader biedt de basis voor het prioriteren van risico's en besluitvorming over de inzet van mensen en middelen. Voor de wetten WW en ZW wordt dit proces dit jaar afgerond, voor de WIA begin 2022. Naar aanleiding hiervan zullen gesprekken plaatsvinden tussen UWV en SZW over in hoeverre het wenselijk en noodzakelijk is om aanvullende beheersmaatregelen te nemen bovenop de al ingezette maatregelen dan wel de restrisico's te accepteren voor de WW, de ZW en de WIA.

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik aangegeven in de gesprekken over de beheersmaatregelen ook de motie-Van Dijk/Tielen mee te nemen.⁶⁵ In deze motie wordt de regering verzocht om de controle op de uitbetaling van uitkeringen in het buitenland te intensiveren, zo nodig hierin samenwerking met andere landen te zoeken en/of te versterken en de Kamer hierover te informeren. De gesprekken over de beheersmaatregelen ZW zullen nog plaatsvinden. Deze maatregelen zullen op hoofdlijnen een plek krijgen in het Meerjarenplan Handhaving 2022-2025 van UWV dat medio 2022 naar uw Kamer verstuurd zal worden.

In 2021 worden de Toeslagenwet (TW) en de WAO doorgelicht, in 2022 de Wajong en de WAZO en in 2023 de IOW. SZW en UWV maken samen afspraken om de systematiek van het afwegingskader en de herijking daarvan structureel te borgen. Voor de verantwoording en borging wordt zoveel mogelijk aangesloten op de reguliere verantwoordingslijnen.

Kostendelersnorm Toeslagenwet

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer geïnformeerd over het handavingsrisico bij de kostendelersnorm in de Toeslagenwet. UWV benoemt dit risico wederom in de bijgevoegde signaleringsbrief fraudefenomenen.

UWV benoemt in haar knelpuntenbrief wet- en regelgeving tevens een ander probleem dat veroorzaakt wordt door de vormgeving van de kostendelersnorm in de Toeslagenwet: als een niet studerend, thuiswonend kind de leeftijd van 21 jaar bereikt, telt deze mee als kostendeler en wordt de toeslag van de ouder verlaagd. Dit knelpunt is ook gesignaleerd in het rapport van Significant APE over de kostendelersnorm in de Participatiewet.

Het kabinet heeft toegezegd om te verkennen of het mogelijk is om de kostendelersnorm anders vorm te geven. De Toeslagenwet is ook in dit traject

⁶⁴ Kamerstukken II 2018/2019, 17050, nr. 559

⁶⁵ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

betrokken. Deze verkenning is op 18 mei jl. aan uw Kamer aangeboden.⁶⁶ Op dit moment zijn wij tevens bezig met een breder pakket aan verbeteringen aan de (uitvoering van) de Toeslagenwet. Inmiddels zijn concrete voorstellen uitgewerkt. Over de voortgang hiervan informeer ik uw Kamer in de volgende Stand van de uitvoering.

Schuldig nalatig

Burgers die in Nederland wonen of werken, zijn verzekerd voor de AOW en bouwen elk jaar dat zij verzekerd zijn 2% van hun AOW-pensioen op. Als er premieplichtig inkomen is, maar er over een aanslagjaar geen AOW-premie wordt afgedragen aan de Belastingdienst, kan de SVB voor dat jaar een korting van 2% toepassen op de AOW-opbouw respectievelijk de AOW-uitkering. Indien de Belastingdienst er na vier jaar niet in slaagt het aanslagbedrag te innen, draagt de Belastingdienst de onbetaalde aanslag voor aan de SVB voor een eventueel besluit tot korting op de AOW.

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik u laten weten dat de Centrale Raad van Beroep (CRvB) op 10 juli 2020 heeft geoordeeld dat het bedrag aan AOW-premie dat al via de loonheffing is betaald, niet langer mag worden betrokken bij de voordracht voor het schuldig nalatig verklaren.⁶⁷ Naar aanleiding van de uitspraak is de uitvoering vanaf september 2020 stopgezet. Na aanpassing van de ICT-toepassingen bij de Belastingdienst zal gegevenslevering naar verwachting in 2023 hervat kunnen worden. De uitspraak van de CRvB laat zien dat de doorwerking van gewijzigde jurisprudentie zeer complex is en van invloed is op de robuustheid van de uitvoering. Naar aanleiding van deze uitspraak heeft de Belastingdienst een impactanalyse en de SVB een uitvoeringstoets uitgevoerd. Aangezien de Belastingdienst pas in 2023 de gegevenslevering kan hervatten, kan de SVB de komende twee jaar geen uitvoering geven aan het schuldig-nalatig proces. De reeds bestaande werkvoorraad – liggend bij de Belastingdienst – loopt hierdoor op.

Sinds 2001 zijn ruim 300.000 voordrachten door de Belastingdienst gedaan, welke hebben geleid tot ruim 200.000 besluiten tot kortingen op huidige of toekomstige AOW-uitkeringen. In circa 10% van de voordrachten heeft een aankondiging tot SN-verklaring alsnog geleid tot premiebetaling. Als belastingplichtigen geen aangifte doen stelt de Belastingdienst een fictief inkomen vast en legt een zogenaamde ambtshalve aanslag op. 54% van alle voordrachten vanuit de Belastingdienst naar de SVB betreft ambtshalve opgelegde aanslagen, die zonder meer tot een korting op de AOW leiden. Vooralsnog is de verwachting dat het aantal nieuwe voordrachten (ambtshalf en niet-ambtshalf) behoorlijk zal afnemen als gevolg van de uitspraak CRvB. Op dit moment worden ruim 13.000 AOW-uitkeringen gekort als gevolg van het niet betalen van de AOW-premie in het verleden.

Naast de uitspraak van de CRvB wordt ook gekeken naar een mogelijke relatie tussen de voordracht door de Belastingdienst naar de SVB en een oude werkinstructie van de Belastingdienst inzake fraudesignalering, waardoor een verzoek tot minnelijke schuldsanering werd afgewezen en burgers mogelijk ten onrechte bij de SVB zijn voorgedragen voor SN. De Belastingdienst is reeds gestart met een analyse om in kaart te brengen welke burgers ten onrechte een deelname aan een minnelijke schuldsanering is geweigerd. De Belastingdienst zal over de uitkomsten van deze analyse (naar verwachting eind juni) daarom ook contact opnemen met de SVB. Indien een burger onterecht is voorgedragen bij de SVB, zal de SN-verklaring worden ingetrokken en een eventuele AOW-korting door SN

⁶⁶ Kamerstukken II, 2020/2021, 34352, nr. 211

⁶⁷ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641

worden hersteld. Op dit moment heb ik nog geen informatie of, en hoeveel burgers als gevolg van voornoemde oude werkinstructie ten onrechte zijn voorgedragen voor SN en op basis daarvan zijn gekort in hun AOW.

De SVB benoemt in haar knelpuntenbrief het werkproces rondom SN als een ongewenste situatie voor burgers. Naar aanleiding van de uitspraak van de CRvB is een ambtelijke strategische verkenning gestart om na te gaan of het proces rondom de korting op de AOW vereenvoudigd kan worden voor de burger en voor de uitvoering. In de verkenning zijn de impactanalyse en de uitvoeringstoets betrokken, is de regelgeving tegen het licht gehouden en zijn data-onderzoeken verricht. In de strategische verkenning worden verschillende alternatieven onderzocht, waaronder mogelijke verbeteringen in het proces en ook meer fundamentele benaderingen waarbij het niet voldoen aan de premieplicht niet automatisch meer leidt tot een korting op de AOW.

De verschillende opties worden onderzocht op juridische, financiële en uitvoeringsgevolgen. De meest vergaande opties zouden ook een wetswijziging vergen die op zijn vroegst op 1 januari 2023 inwerking kan treden. We achten het van belang dat daarbij de gevolgen voor de burger zoveel mogelijk beperkt worden met name als het gaat om kortingen op reeds lopende AOW-uitkeringen. Een aanpassing van het SN-proces vergt daarnaast een gewogen en tijdige besluitvorming in het licht van de verandercapaciteit van de uitvoering. Voor de uitvoeringsinstanties is het van belang dat zij bijtijds vernemen welke veranderopdrachten en eventuele herstelacties komende tijd verwacht kunnen worden.

Geen huisbezoeken mogelijk in Polen, België en Zwitserland

De SVB meldt in haar knelpuntenbrief dat het afleggen van huisbezoeken in het buitenland ten behoeve van handhaving de laatste jaren in toenemende mate op verzet stuit bij andere landen. We voeren gezamenlijk overleg met een aantal EU-landen over de voorwaarden die zij stellen voor handhaving middels huisbezoek in die landen. Door de coronacrisis hebben de besprekingen vertraging opgelopen. Met Polen bevindt het proces zich in de afrondende fase. Ik zal uw Kamer over de resultaten informeren.

Tijdelijke opschorting verzending van het levensbewijs

In de vorige Stand van de uitvoering heb ik uw Kamer geïnformeerd over de opstart van het Onderzoek levensbewijs in november 2020, dat sinds april 2020 stillag.⁶⁸ De SVB stuurt de reguliere levensbewijzen uit en de inhaalactie loopt zoals gepland. De SVB hanteert nog altijd een soepel ontvangstbeleid voor de levensbewijzen.

In Marokko is op 21 april 2021 een nieuwe wet gepubliceerd die betrekking heeft op het afgeven van documenten. De wet zorgt voor complicaties. De interpretatie van de wet door Marokkaanse lokale autoriteiten heeft ertoe geleid dat het afgeven van levensbewijzen in veel gevallen is stopgezet. Met dezelfde wet zijn een aantal documenten vervallen waaronder documenten die door de SVB worden opgevraagd bij een aanvraag om AOW en/of Anw of bij een beoordeling van de leefvorm. De SVB onderzoekt de nieuwe situatie en voert hierover gesprekken met het zusterorgaan CNSS om meer duidelijkheid te krijgen.

---

⁶⁸ Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 641